1911
ԵՐԵՍՈՒՆԻՆՆԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

Տարեկան գինը 10 րուբլի. կէս տարվանը 6 րուբլի.
Առանձին համարները ԱՄԵՆ ՏԵՂ 5 ԿՈՊ.

Թիֆլիսում գրվում են խմբագրատանը.

Մեր հասցէն՝ Тифлисъ, редакція „Мшакъ" Сергіевская ул., № 5.
Tiflis, Rèdaction „Mschak"

Խմբագրատան տելեֆօն № 253.

ՄՇԱԿ

Խմբագրութիւնը բաց է առաւօտեան 10—2 (բացի կիրակի և տօն օրերից).

Յայտարարութիւն ընդունվում է ամեն լեզվով

Յայտարարութիւնների համար վճարում են իւրաքանչիւր տողատեղին 20 կոպէկ.

Տպարանի տելեֆօն № 67.

ՀԻՄՆԱԴԻՐ ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

ԻԴԵԱԼԱԿԱՆ
ԱՄՈՒՐ ԿԱՐ
ԿԱՏԱՐԵԼԱՊԷՍ
ԼՑՎՈՒՄ ԵՆ
ԳԵՂԵՑԻԿ
ԾԽՎՈՒՄ ԵՆ

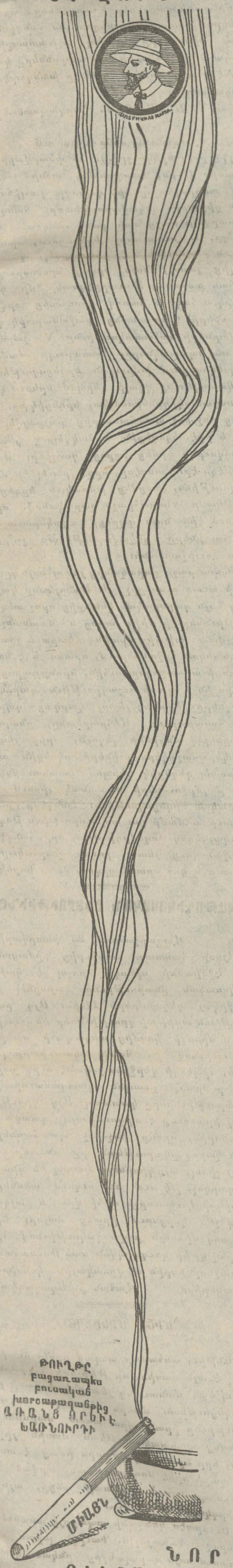

ԹՈՒՂԹԸ
բացառապէս
բուսական
խոշորաքաղածից
ԳՈՒԱՆՑ ՈՐԵՒԷ
ԽԱՌՆՈՒՐԴԻ

ՆՈՐ
ԳԻԼԶԱՆԵՐ
„ПОБѢДА"
ՄՈՍԿՎԱՅԻ
ԿԱՏԻԿԱ
ֆաբրիկայի

Փորձէք „ПОБѢДА" ԳԻԼԶԱՆԵՐԸ
այսօր.

Նրանք ծախվում են ամենուրեք.

5—2 1489. (М. 427987)

ՄՇԱԿ
(39-ՐԴ ՏԱՐԻ)

Հասցէն՝ ТИФЛИСЪ, Редакція „МШАКЪ".
TIFLIS, Rédaction du journal „MSHAK".

Կովկասից դուրս ,անվող անձերի և հիմնարկութիւնների յայտարարութիւնները բացառապէս ընդունվում են՝ Մօսկվայում—Центральная Контора Объявленій Торговъ. Дома Л. и Э. Метцль и К-о, Мясницкая, д. Сытова, և նրա բաժանմունքներում—Պետերբուրգում՝ Морская. 11, Վարշավայում՝ Маршальковская, 130, Պարիզում՝ 8 Площадь Биржи.

ԱՊԱՌԻԿ ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԿԱՄ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ ՉԷ ԸՆԴՈՒՆՎՈՒՄ

Մարտի 1-ից մինչև տարվայ վերջը 9 րուբլի:

Հասցէն փոխելու համար պէտք է ուղարկել նաև հին հասցէն և 40 կ. նամականիշ:

Ս. Աւետեաց Զգրաշէն եկեղեցու երկսեռ դպրոցների ՀՈԳԱԲԱՐՁՈՒԹԻՒՆԸ յայտնում է յիշեալ եկեղեցու ծխականներին, որ այսօր, կիրակի, ամսիս 27-ին, առաւօտեան ժամը 12-ին, կատարվելու է դպրոցների բարերար հանգուցեալ

Ալեքսանդր Ստեփանեան ԱՆԱՆԵԱՆԻ

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏԸ:

186. 1—1

Թիֆլիսի Ժողովարան
(ՁՄԵՐԱՅԻՆ ՇԻՆՈՒԹԻՒՆ)

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԵՐԵԿՈՅԹՆԵՐ

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ օրերը՝ զինւորական երաժշտական խումբ, սազանդար և ՊԱՐԵՐ:

ՇԱԲԱԹ օրերը՝ ՍԱԶԱՆԴԱՐ:

ԿԻՐԱԿԻ օրերը՝ ՍԻՆԷՄԱՏՕԳՐԱՖ:

Հիւրերը մուտքի համար վճարում են՝ անդամների յանձնարարութեամբ՝ 50-ական կոպ.:

Երեկոյթների սկիզբը ժամը 8-ին:

(Կ.) առ. 81. 0—21

„ԿՈՄԷՏԱ"
ԾԽԱԽՈՏԻ ՎԱՐՁՈՒ
Առաջարկում

«ԳԱԼԼԷԱ» 25 հ. 15 կոպ.
«ԱՐԻՍՏՕԿՐԱՏԻԿ» 25 հ. 30 կոպ.
«Ե Ա Ա» 25 հ. 25 կ., 10 հ. 10 կոպ.

ФАБР МАРКА 1910 Т-ВА „КОМЕТА" ТИФЛИСЪ

ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԳՈՐԾԱՐԱՆԻ ԹԻՒՆԸ
հետեւեալ պապիրոսները

«ԻԴԷԱԼ» 25 հատը 15 կոպ.
«ՖՈՒՐՈՐ» 10 հատը 6 կոպ.

„ՌՕՍԿՕՇ" 25 հատը 10 կոպ., 15 հատը 6 կոպ.

„ԲԱՐԲԱ", „ՋՎՕՆ" և „ԷԽՕ" 20 հատը 5 կոպ.,

Խնդրում է յարգելի հասարակութեան առանձին ուշադրութիւն դարձնել իր արդիւնաբերութեան բարձր յատկութեան վրա, որին ամենալաւ և փաստացի ապացոյց ներկայանում է իր արդիւնաբերութեան պահանջի պրօգրեսիվ զարգացումը: Մեծ քանակութեամբ պատուէրներ ստացած լինելու պատճառով, վարչութիւնը Թախանձագին խնդրում է պարոնայք պատուիրողներին, յօգուտ իրանց շահերի, պատուէրներն ուղարկել վաղօրօք, որպ․սզի կարելի լինի իր ժամանակին գոհացումն տալ պատուիրողներին: Միևնոյն ժամանակ վարչութիւնը ընդլայնում է ֆաբրիկան, որի համար արդէն ձեռնարկել է նոր շինութիւնների կառուցման և սարքաւորում է ստացված նոր սիստեմի մեքենաները: Կասկած չը կայ, որ այդօրինակ տեխնիկական կատարելագործութիւն մտցնելով՝ կէժանանայ արդիւնաբերական աշխատանքը, որը և կարելութիւն կը տայ ֆաբրիկայի արդիւնաբերութեան բարձր յատկութիւնը ապագայում ևս անխախտ պահելու:

—«ԿՈՄԷՏԱ» ընկերութիւն—

182. 2—2

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ԸՆԿ. „ՇՈՒԿԵՐՏ և ԿՕՄ." ԹԻՖԼԻՍԻ ԲԱԺԱՆՄՈՒՆՔ

Պետերբուրգի «Սիմէնս և Գալսկէ» ռուսական էլեկտրօ-տեխնիկական գործարանների ակց. ընկ., Բեռլինի «Սիմէնս և Գալսկէ» ակց. ընկ., Բեռլինի «Սիմէնս Շուկերտ-Վէրկէ» ակց. ընկ., Կոլոմէնի մեքենագործական ընկ. և եղբ. «Կրօսլէյ» անգլիական գործարանի ներկայացուցիչներ:

ԷԼԵԿՏՐՕՏԵԽՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԺԱՆՄՈՒՆՔ	Դինամօ-մեքենաներ, էլեկտրաշարժիչների ամեն տեսակ և ույժի մշտական և փոփոխ էլեկտր. հոսանքի համար: Էներգիայի յանձնումն որոշ հեռաւորութեան վրա: Քաղաքներ և մասնաւոր ձեռնարկութիւններ լուսաւորելու համար կենտրոնական կայարանի սարքումն: Տրանսֆորմատորներ: Օդամաքրիչներ ամեն տեսակ նպատակի համար: Օզոնի օդամաքրիչներ:
ԷԼԵԿՏՐ. ՃԱՆԱՊԱՐՀՆԵՐԻ ԲԱԺԱՆՄՈՒՆՔ	Մշտական և փոփոխվելիք լուսաւոր. համար մէկ և բազմաֆազ հոսանք: Երկաթուղային ազդանշան:
ՀԵՌԱԳՐԻ ԵՒ ՀԵՌԱԽՕՍԻ ԲԱԺԱՆՄՈՒՆՔ	Անթել հեռագիր: Հեռագրական ապարատներ: Ամեն տեսակ հեռախօսներ: Վտանգագոյժ ազդանշան գործիքներ:
ԼԱՄՊԱՆԵՐԻ ԲԱԺԱՆՄՈՒՆՔ	Աւեղնաձեւ լամպաներ՝ ուշադրաւ և սովորական: Տնտեսական լամպաներ «Տանտալ» և «Մի-պատրոյգային լամպաներ»: Լամպաներ ածխային թելով:

ՊԱՀԵՍՏՈՒՄ կան դինամօ-մեքենաներ, էլեկտրաշարժիչներ, հաղորդիչներ, զանազան տեսակ նիւթեղէններ էլեկտրական կառուցուածքների համար և այլն:

ՊՐԷՅՍ-ԿՈՒՐԱՆՏՆԵՐԸ և ՆԱԽԱՀԱՇԻՒՆԵՐԸ ուղարկվում են ըստ առաջին պահանջման:

Տելէֆօն № 533. Հասցէն հեռագիրների համար՝ Шукертъ, Тифлисъ.

(Կ.) առ. № 1. 433. 26—23

ՎԵՐՋԻՆ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

(Պետերբուրգի Հեռ. Գործ.)

25 փետրվարի

Պետերբուրգ.—Արտաքին գործերի մինիստրը գիշերն անցրեց հանգիստ: Հիւանդութիւնը անցնում է նորմալ: Ժահրը կոկորդում չքանում է: Կուլ տալը բաւականին ազատ է: Տաքութիւնը 37,2 է:

Ընտրվեց ընդունելութեան մասնաժողով՝ անգլիացի պատգամաւորներին ընդունելու համար:

Մինիստրների խորհուրդը ընդունեց և որոշեց Դումային ներկայացնել այն օրինագիծը, որով պետական հաշւով կառուցվելու է ռազմական տեսակէտից կարևոր Տուապսէ-Նովօսենակի երկաթուղին՝ 333 վերստ տարածութեան վրա: Գծի կառուցումը հաշւված է 45.000,000 րուբլի: Օրինագծով նախնական հետազօտութիւնների համար խնդրվում է մի միլիօն:

Սենատը, քննելով Թիֆլիսի նահանգապետի առաջարկութիւնը՝ նահանգական ընտրողական մասնաժողովի ոռշման առիթով, որը իրան իրաւունք չը համարեց Թիֆլիսի ընտրողների թւի ընտրողական ցուցակներից հանել Դումայի անդամ Չխէիձէին՝ սրա ընտրողական ցէնզի բացակայութեան պատճառով, մասնաժողովի մերժումը գտաւ օրէնքին անհամապատասխան և յանձնարարեց մասնաժողովին նորից քննել:

—

Վէրնի.—Երկրաշարժից փասվածներին օգնող մասնաժողովը դադարեցրեց կերակուր, զգեստ և վառելիքներ տալը: Հարկաւոր է անյապաղ գարնանացան: Ապա գլխաւոր նպատակ հանդիսանում է բնակարանների կարիքը բաւարարեցնելը: Խնդրվում են սերմնի փոխադրութիւններ: Աւելի քիչ փասվածների համար կազմակերպվում է աշխատանքի օգնութիւն: Ազգաբնակութիւնը հանգստացել է, թէև թոյլ շարժումները շարունակվում են:

—

Բաթում.—Պարզվեց, որ Զինգաուխեվի գործարանում Զագզուլի հանքերում փլուածքի պատճառով եղած կատաստրոֆայի ժամանակ սպանվել են 17 մարդ, թեթև վիրաւորվել են 11 հոգի:

—

Լօնդօն.—1911/2 թ. թ. ծովային բիւջէն հաշւված է 44.392,500 ֆունտ: Նաւակառուցման համար խնդրվում է 15.063,877 ֆունտ: Նաւաստիների թիւը նախագծվում է աւելացնել 3000 մարդով: Բացի հինգ զրահանաւերից, կառուցվելու են երեք զրահապատ յածանաւ, 20 հակատականաւ, 6 ստորջրեայ նաւակներ, 2 գետային կործանիչներ, մի քանի սովորական նաւեր:

Համայնքների պալատը, որ նիստը շարունակեց մինչև առ. ժամը 5-ը, գիշերը դարձաւ գրգռված տեսարանների թատերաբեմ, որպիսիները չեն եղել վերջին 10 տարիների ընթացքում: Կէս գիշերին Օ. Չեմբերլենը առաջարկեց նիստը փակել: Չերչիլը կառավարութեան անունից առարկեց, որ քննութիւնը յամենայն դէպս պէտք է շարունակվի: Բալֆուրն ասաց, որ Ասկվիտը խոստացել է օրինագծի քննութեան համար տալ բաւականաչափ ժամանակ առանց նկատի առնելու անցեալ երկար նիստերը: Չերչիլը առարկեց, որ կառավարութիւնը չէ կարող փոխել իր վճիռը և չի խուսափի իր նախկին ծրագրից: Նիստը շարունակվեց: Ամեն անգամ, երբ Չերչիլը առաջարկում էր կրճատել օրինագծի առանձին յօդուածների վիճաբանութիւնները, ծագում էին աղմկալի տեսարաններ: Օպպօզիցիան յաճախակի արգելք էր լինում Չերչիլին խօսելու: Նախագահը մի որոշ ժամանակ ապարդիւն կերպով օպպօզիցիան կարգի էր հրաւիրում: Ժամը 5-ից յետոյ էլ վիճաբանութիւնները շարունակվեցին, ընդհատվելով ժամանակ առ ժամանակ փոթորկալից վիճաբանութիւններով կառավարական մեծամասնութեան և օպպօզիցիայի միջև: Առ. ժամը 9 և 55 ր. վիճաբանութիւնները դադարեցին մինչև ցերեկվայ 12-ը:

Ասկվիտը մեկնեց Շվէյցարիա՝ իր ծանր հիւանդ աղջկայ մօտ:

Նէսօրից յետոյ համայնքների պալատի նիստը բացվեց սովորականից մեծ թւով պատգամաւորների ներկայութեամբ: Վիճաբանութիւնները ըսկըզբում կրում էին հանգիստ բնաւորութիւն, սակայն պատգամաւորների յուզված տրամադրութիւնը մնում էր:

—

Վիէննա.—«Ֆրեմդէնբլատը» յայտնում է, որ Էրենտալը յանձնարարեց Պետերբուրգի աւստրիական դեսպանին տեղեկանալ հոֆմէյստէր Սազօնովի առողջութեան մասին:

—

Բեռլին.—Լանդտագի բիւջէտային մասնաժողովը միաձայն որոշեց Պրուսիայի արևելեան նահանգներում մտցնել ռուսերէն՝ անգլիերէնի փոխարէն: Ժողովրդական լուսաւորութեան մինիստրը յայտնեց, որ ինքն էլ միանգամայն կողմնակից է դրան:

—

Բէլգրադ.—Գեներալ Ստեպանօվիչը դարձաւ զինւորական մինիստր: Ճգնաժամն անցաւ:

—

Թէհրան.—Մէջլիսի նախագահ միաձայն ընտրվեց Մոտամէն-ուլ-Սալթանէն:

—

Աթէնք.—Աթէնքի հեռագրական գործակալութիւնը հաղորդում է, որ Դեբէլլ պահակատեղի մօտերը մի թիւրք զինւոր յարձակվեց Ջրի գնացող յոյն զինւորի վրա: Յոյների և թիւրքերի ընդհարման ժամանակ սպանվեց մի թիւրք զինւոր: Թիւրքաց պահակախմբի պետը վստահեցրեց յունական օֆիցերին, որ միջադէպը ծագեց թիւրքի մացութեամբ և որ նա միջոցներ ձեռք կառնէ, որպէսզի նման դէպքեր այլ ևս չը կրկնվեն:

—

(Լրագիրներից)

Կ. Պոլիս.—Ալբանիայի ազատագրական շարժման յայտնի կողմնակիցներից մինը՝ Րիչիօտտի Գարիբալդին՝ «Իկդամ» լրագրի խմբագրութեանը մի նամակ է ուղղել, որի մէջ կշտամբում է երիտասարդ-թիւրքերին ալբանացիների ազատութիւնը ճնշելու մէջ:

Գարիբալդին յայտնում է, որ ալբանացիների ապստամբութեան դէպքում նա կօգնէ նրանց, չը նայած իտալական կառավարութեան բոլոր դիմադրական միջոցներին:

Գարիբալդիի նամակը տպելուց յետոյ, վերջում «Իկդամը» երկու խօսք է միայն ասում թէ՝ «ալբանացիներին աւտօնոմիա չի տրվի»:

—

Հռոմ.—«Giornale d'Italia» լրագիրը մի մեծ յօդուած է տպել պրեմիէր Լուցցատիի և արտաքին գործերի մինիստր Սան-Ջուլիանոյի դէմ, կշտամբելով նրանց Իտալիայի շահերը անտես առնելու և այն երկիւղի մէջ, որ նրանք չեն համարձակվում խիստ ու վճռապէս հանդէս գալ թիւրքական քաղաքականութեան դէմ, որը ձգում է Իտալիայի պրէստիժը:

Լրագիրը յիշեցնում է, որ պարլամենտում արդէն մի շարք հարցապնդումներ կան թիւրք-իտալական միջադէպի առիթով, որ պատահեց Տրիպօլիում: Ի միջի այլոց լրագիրն ասում է. «Թիւրքիան այս րոպէիս կառուցանում է երկու զրահապատ տրեդնօուտներ: Հարցապնդումները չը գիտենք ինչու երկար իրանց հերթին են սպասում, և կառավարութիւնը յարմար րոպէն բաց է թողնում՝ օգտվելու Թիւրքիայի անպատրաստութիւնից: Նա, ըստ երևոյթին, սպասում է, որ Թիւրքիան ինքը իր զրահանաւերը ուղարկէ իտալական ջրերը»:

—

Պետերբուրգ.—Ժողովրդական լուսաւորութեան մինիստրութիւնը արագ կերպով աւարտում է մինիստրութեան նոր շտատի օրինագծի մշակումը, որպէսզի Պետական Դումա մտցվի այն՝ նրա գարնանային սէսսիային:

—

Պետերբուրգ.—Ներքին գործերի մինիստրութիւնը հրահանգ ուղարկեց բոլոր քաղաքապետներին և նահանգապետներին այն մասին, որ հասարակութեան շրջաններում գաղտնապէս հաւաքվում է մի գումար Պետական առաջին Դումայի նախագահ Ս. Ա. Մուրոմցեվի արձանի համար: Միջոցներ են առաջարկվում թոյլ չը տալու համար այս

հանդամանութիւնը և վերջ տալու ամեն մի փորձի այս նպատակով։

Վիեննա.—Բուլղարական թագաւոր Ֆերդինանդի անսպասելի այցը կայսր Ֆրանց Իոսիֆին այստեղ մեկնվում է որպէս խոր նշան։

Թագաւոր Ֆերդինանդը յետոյ Վիեննայում 2½ ամսից յետոյ առաջին անգամն է ընդունւում Վիեննայում։ Լրագիրները նշում են, որ Աւստրիան պահանջում է Բուլղարիայից խուսափել ճգնաժամից, որ կարող է [illegible].

Պետերբուրգեան լրագիրները Բալկանեան [illegible].

Նա պատմում է, որ [illegible].

ՀԵՌԱՒՈՐ ԱՐԵՒԵԼՔՈՒՄ

(Պետերբուրգի Հեռ. Գործ.)
25 փետրվարի

Պեկին.—Չինական [illegible].

(Լրագիրներից)

Խարբին.—[illegible] 2,000 [illegible].

Խարբին.—Կառավարութեան [illegible].

Խարբին.—Չինաստանի [illegible].

ՈՒՍԱՆՈՂԱԿԱՆ ՅՈՒԶՄՈՒՆՔՆԵՐ

(Պետերբուրգի Հեռ. Գործ.)
25 փետրվարի

Պետերբուրգ.—Համալսարանում արձակված 71 [illegible] 20-ը, [illegible] 101-ից [illegible] 46-ը [illegible].

Եկատերինոսլաւ.—Լեռնային դպրոցում սկսվեցին կանոնաւոր պարապմունքներ։

—

Կազան.—Պարապմունքները համալսարանում ընթանում են ունկնդիրների մեծ թւի ներկայութեամբ։

—

(Լրագիրներից)

«Vossische Zeitung»-ը տպագրել է իր էջերում մի տեղեկութիւն Մոսկվայի համալսարանի շրջաններից, որով հանգամանօրէն բացատրվում է Ա. Մանուիլովի, Մ. Մէնզբիրի և Պ. Մինակովի հրաժարեցման պատճառները և նրան հետևած յայտարարութիւնները, որոնցով մեծ թւով դասատուներ ինքնակամ հեռանում էին։

«Նրանց մեծ մասը երբէք չէր զբաղվում քաղաքականութեամբ,—ասված է հաղորդագրութեան մէջ,—և առանձնապէս խստիւ դատապարտում էր ուսանողական դասադուլները»։

Պրօֆէսօրների և դօցէնտների կռիւը ուղղված է համալսարանական ինքնավարութիւնը պահպանելու օգտին և պաշտպանում է պրոֆեսօրական կոչման արժանապատուութիւնը։

Կառավարութիւնը, ընդհակառակը, հակված է ոյժով ճնշելու քաղաքականութեանը, թէ մէկին և թէ միւսին։

ՅՈՒԶՈՒՄՆԵՐԸ ՄԵՔՍԻԿԱՅՈՒՄ

—

(Պետերբուրգի Հեռ. Գործ.)
25 փետրվարի

Վաշինգտոն.—«Ասսօսիէյտէդ-Պրէսը» հաղորդում է, որ հիւսիս-ամերիկական Միացեալ Նահանգներում զօրքերի մօբիլիզացիան կատարվեց ուժեղ պատերազմական ոյժ ստեղծելու նպատակով Րիօ-Գրանդէի մօտերը, որպէսզի հրոսակախմբերը անկարող լինեն անցնել սահմանը։ Վաշինգտոնի կառավարութիւնը կարծում է, որ դրանով կաջողվի ճնշել ապստամբութիւնը հէնց իր կենտրոնակ բնում։

Ծովային դեպարտամենտը կարգադրեց «Չեստէր» յածանաւը ուղարկել Տամպիտօ նաւահանգիստը։ Բացի դրանից, լուրերին նայած, Տէխաս են ուղարկվել երեք դիվիզիա, իսկ Նիւ-Եօրկից Մէկսիկական ծոցն են մեկնել երեք զրահապատ նաւեր։

—

Աղի լճի քաղաք.—Մարմօնի իշխանութիւնները հաղորդում են, որ Կազա-Գրանդէի մօտերը տեղի ունեցած կռւի մէջ մէկսիկական կառավարական զօրքերը յաղթել են ապստամբներին։

—

Նիւ-Եօրկ.—Պլեզէնտ-Պրէյրիում (Վիսկոնսօն նահանգ) 5 վառօդային գործարաններ յօդս ցնդեցին։ Շրջակայքում և քաղաքի մէջ, լուրերին նայած, կործանվել են մի քանի հարիւր տներ։ Պայթումը լսվեց հարիւր մղոն տարածութեան վրա և Չիկագօյի և ուրիշ քաղաքների թատրօններում առաջ բերեց մեծ խուճապ։ Համաձայն լուրերի, մօտ 350 մարդ վիրաւորվել են և սպանվել։ Վնասը հաշւառվում է 500,000 դօլլարի։

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՃԱՆԱՊԱՐՀՈՐԴԱԿԱՆ ՏՊԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

VI

Մոսկվա, 19 փետրվարի

Փետրվարի 19-ի յաւերժական օրը ինձ վիճակված էր լինել Մոսկվայում։

Այդ օրը տօնվեց, և տօնվեց բաւական ընդարձակ կերպով։ Բայց անկասկած նա աւելի ևս մեծ ու բուռն զգացմունքներով և աւելի ոգևորիչ հանրային հոգեխնդակցութեամբ կը կատարվէր ներկայ կեանքի աւելի նպաստաւոր հանգամանքներում։

Լրագիրների համարները նուիրված են մեծ տօնին. շատ թերթերում զետեղված է Ալէքսանդր II-ի պատկերը։

Փողոցներում վաճառվում են գրքոյկներ և պատկերազարդ հրատարակութիւններ, նուիրված պատմական օրվայ նշանակութեանը։

Եկեղեցիներում կատարվեցին հոգեհանգիստներ, շատ տեղ պէտք է քարոզներ խօսվէին։

Ժողովրդի ամենամեծ համախմբման տեղն է Կրեմլը։ Նրա հրապարակում խռնված է անթիւ բազմութիւն։ Համարում են, որ այդտեղ հաւաքված է մօտ 100,000 հոգի։

Ալէքսանդր Երկրորդ Ազատարար Կայսրի արձանը առանձին յարգանքի և ուխտագնացութեան առարկայ է դարձել։ Մարդիկ խումբ-խումբ մօտենում են, նայում արձանին, գլխարկները հանում նրա առաջ։ Արձանի պատուանդանի մօտ ծաղկեայ պսակներ են փռված։

Փառահեղ է արձանը և տպաւորիչ։ Հրապարակում ծախվում են զանազան մեդալիօններ ի յիշատակ յիսնամեակի օրվայ։

Դուք համոզվում էք, որ Ազատարարի պատմական խոշոր գործը առանձին կոթող է ստեղծել մարդկանց սրտերում այն մարդասէր ոգու համար, որ նախաձեռնեց 25 միլլիօն ստրուկ ժողովրդի ազատագրութիւնը։

Մարդկանց խօսակցութեան առարկան է Ալէքսանդր Երկրորդի մեծ ներգործական դերը, որը նա կատարեց հաւատալով սուրբ գաղափարի վեհութեան և փրկարարութեան և դիմադրելով խաւար ոյժերի միջնադարեան հասկացողութիւններին։

Հոգեհանգիստները վերջացան։ Դրա նշանն են թնդանօթի 101 պայթիւնները։

Երկինքը, որ մառախլապատ էր առաւօտից, արդէն բացվել պարզվել է։ Եղանակը տաք չէ, բայց մեղմ է։

Շատերը շտապում են Մոսկվայի ազնուականութեան ժողովարանը, ուր պէտք է հանդիսաւոր նիստ լինի։

Այդտեղ ժողոված են ներկայացուցիչներ և պետական վարչական անձեր։ Ներկայացուցիչների շարքում մեծ տեղ են բռնում Նահանգի բոլոր մասերից եկած գիւղական պատգամաւորութիւնները։

Հանդիսաւոր է ժողովը։

Այդտեղ է բերված պատմական թանգարանից այն գրիչը, որով Ալէքսանդր II-ը ստորագրել է փետրվարի 19-ի հրովարտակը։

Նահանգապետ Ջունկովսկին ասում է մի ճառ և ցոյց է տալիս տօնի վեհութիւնը։ Նրա ճառի տպաւորիչ մասն է նրա դիմումը գիւղացիներին։

Այնուհետև խօսում է Նահանգական ազնուականութեան պարագլուխ Սամարին։ Նա յայտնում է, որ 1858 թւի ապրիլի 26-ին նոյն այս դահլիճում սկսեց իր պարապմունքները այն կօմիտէտը, որը պէտք է քննէր Մոսկվայի գիւղացիութեան վիճակի բարւոքումը։ Նա յիշատակում է իր ճառի մէջ շատ թանգագին գործողների անունները։

Զեմստվօյի կողմից խօսում է Գրուզինով, ցոյց տալով թէ ինչպէս փետրվարի 19-ից յետոյ հեշտացաւ և միւս բարենորոգումների ներմուծումը, որոնց մէջ առաջին տեղն է բռնում զեմստվային ինքնավարութիւնը։

Խօսեցին և ուրիշներ։

Գրականագէտների ակումբում մեծ թւով ժողոված գրականագէտներ և գեղարուեստագէտներ խօսեցին ճառեր և արտասանեցին զանազան գրուածքներից կտորներ։ Խօսեցին Շչեպկին, Կիզեվետեր։ Գրող Զլատովրատսկիյ, որ այնքան շատ պատկերներ է տուել ժողովրդական կեանքից, կարդաց մի կտոր իր գրուածքներից և գործեց մեծ տպաւորութիւն։ Ժողովրդական վիպագրողին ջերմագին ծափահարեցին։

Գիւղական պատգամաւորութիւնները գնացին «Ալէքսէյեան տունը», որ շինված է Թագաժառանգի անունով։ Այնտեղ նրանց տրվեց ճաշ։ Առանձին ջերմ ողջոյնների է արժանացել այնտեղ առաջին շրջանի միջնորդ Բօրզօվը, որը դարձել է օրվայ հերոս։

Մեծ և Փոքր թատրօնները նուիրել են իրանց ներկայացումները օրվայ տօնին։

Մեծ թատրօնում կայսերական հիմնից յետոյ կատարեցին Բրեանչանինօվի յատկապէս այդ օրվայ համար գրած տաղը՝ «Ազատարարին փառաբանող ժողովուրդը» կանտատը։ Իսկ այնուհետև խաղացվել է Գլինկայի «Жизнь за Царя» օպերան։

Փոքր թատրօնում ներկայացումը առանձին տպաւորութիւն չէ գործել։ Բայց երբ երևացել է բեմի վրա դերասանուհի Երմօլովա և արտասանել Մայկօվի յայտնի պատկեր-տեսարանը, հասարակութիւնը էլեքտրականացել է ուժեղ և պատկերաւոր խօսքերից։ Նա կարդացել է և Ժուկօվսկիի գրուածքը Ազատարար Կայսրի ծննդեան առիթով։ Իւժին կորովի արտասանութեամբ կարդացել է մի կտոր «Война и Миръ» գրուածքից։ Սադօվսկայա և Նիկուլինա Պրավդինի հետ միասին աջողութեամբ խաղացել են «Կտրված բաժին» պիէսը։

Գրական շրջաններում պակասում էր ջերմութիւն և ոգևորութիւն։

Քաղաքի հարիւր դպրոցներում միատեսակ ծրագրով տօնվել է փետրվարի 19-ը նախօրօք սահմանված հրահանգի համաձայն։

Այդպէս անցաւ յաւերժական ժողովրդական տօնի օրվայ 50-ամեակը Մոսկվայում։

Ա. Քալանթար

ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԳԱՒԱՌԻՑ

—

Ջուլֆա-Թաւրիզ խճուղին

Ջուլֆա (ռուս-պարսկ. սահ.), 19 փետրվ.

Այսօրվանից երթևեկութիւնը Թաւրիզ-Ջուլֆա շօսսէի վրա վերականգնվեց։ Աւտոմօբիլները նոյնպէս սկսել են իրանց կանոնաւոր երթևեկութիւնը, բայց միայն փոքր ինչ խանգարում է ցեխը, որովհետև ձիւները սկսել են հալվել։

Սպասվում է 50 բեռնակիր աւտոմօբիլների ստացումը, այնպէս որ բոլոր ապրանքների տեղափոխումը կընկնի Թաւրիզ-Ջուլֆայի շօսսէի վարչութեան ձեռքը։ Այսպիսի մօնօպօլիական շահագործումը առաջ է բերում ուղտապանների ու ֆուրգօնչիների մէջ մեծ տրտունջ։

Այստեղ եղանակները սկսել են տաքանալ։

Ջուլֆացի

—

Հայկական ցերեկոյթը Բագւում

Բագու, 17 փետրվարի

Այսօր ցերեկով, եղբ. Նիկիտինների թատրօն-ցիրկում, ի յիշատակ Վարդանանց տօնի, կայացաւ հանդիսաւոր ցերեկոյթ, յօգուտ Բագւի Հայոց Կուլտուրական Միութեան կանանց արհեստագիտական դպրոցի։

Ցերեկոյթը սկսվեց Ա. Մայիլեանի հեղինակած օրհներգով, որ երգեց երկսեռ քառաձայն խումբը, հեղինակի ղեկավարութեամբ։ Օրհներգից յետոյ նոյն խումբը երգեց (Գամառ-Քաթիպայի) յայտնի «Հիմի էլ լռենք»։ Թէ օրհներգը և թէ «Հիմի էլ լռենքը» գեղեցիկ տպաւորութիւն թողեցին բազմաթիւ հասարակութեան վրա, և նա իր շնորհակալութիւնը յայտնեց Ա. Մայիլեանին գեղեցիկ կազմակերպած խմբի համար երկարատև, ջերմ ծափահարութիւններով։ Այնուհետև Ստեփանեանը համառօտ կերպով բացատրեց Վարդանանց պատերազմի նշանակութիւնը և նրա կատարած դերը 5-րդ դարում։

Ցերեկոյթի ամենահետաքրքրական մասը երկրորդ բաժինն էր, ուր տ. Հրաչեայի ղեկավարութեամբ ներկայացվեց Գամառ-Քաթիպայի «Լուսնի պատմութիւնը», որը փոփոխված և յարմարեցված էր բեմի համար։ Աչքի էին ընկնում մանաւանդ բացառապէս այդ պիէսայի համար պատրաստված շքեղ դեկօրացիաները, որ նկարել էր յայտնի դեկօրատօր Սմիրնօվը։ Նոյն պօէման երեկոյեան ներկայացվելու է հայկական երեկոյթում, և նրա մասին առիթ կունենանք առանձնապէս խօսելու։

Երրորդ բաժնում դարձեալ խումբը մի քանի երգեր երգեց, և ցերեկոյթը վերջացաւ «Մշոյ բարեկենդանով», որը կատարեց մշեցիների և վանեցիների մի խումբ՝ ազգային հագուստներով, երգերով ու պարերով, որոնք այնքան դուր եկան հասարակութեանը, որ կարիք եղաւ մի քանի անգամ կրկնելու։

Թատրօնը լիքն էր հասարակութեամբ։

Veto

—

Որդին սպանում է հօրը եւ հարեւանին

Վերին-Շէն, 18 փետրվարի

Մեղրից մօտաւորապէս 7—8 վերստ հեռաւորութեան վրա գտնվում է Խարխափոր կամ Խարխափութ գիւղը։ Այդ գիւղում ամսիս 14-ին տեղի ունեցաւ հետևեալ ցաւալի դէպքը. յիշեալ գիւղացի Գալուստ Ծատուրեանցը, տեսնելով որ իր չափահաս, ամուրի ու Մաղաթ անունով տղան հացով կերակրում է իրանց ձիուն, բարկանում է նրա վրա՝ ասելով. «Մենք հաց չունենք՝ ինքներս ուտելու, ինչու ձիուն էլ ես կերակրում հացով»։ Չը նայած դրան, տղան բերում է մի ուրիշ հաց և սկսում նորից կերակրել ձիուն։ Այդ տեսնելով, հայրը աւելի է բարկանում և սկսում յանդիմանել տղային... Սակայն, դժբաղդաբար, կատաղութեան ու գազանութեան տենչով տոգորված ու վարակված տղան հանում է դաշոյնը ու ցցում հարազատ հօր կուրծքը։ Դժբաղդ հայրը ընկնում է անշնչացած։ Հարևանի կինը հասնում և ուզում է դաշոյնը առնել վայրենացած Մաղաթից, սակայն այդ կինն էլ վէրքեր ստանալով փախչում է։ «Հերոս» Մաղաթը ուզում է ձին հեծնել ու փախչել, իսկ հարևանի տղան, էլի Մաղաթ անունով և Ղուլիեանց ազգանունով, սկսում է յանդիմանել նրան՝ նրա զզուելի ու քստմնելի վարմունքի, յանցագործութիւնների դէմ. այդ վայրկեանում գազանացած հայրասպան Մաղաթը դաշոյնի հարուածներով սպանում է և այդ անմեղ՝ իր հարևան ու անուանակից Մաղաթ Ղուլիեանցին և ապա հեծնելով ձին՝ փախչում է, չը գտնեն որտեղ։ Տեղական ոստիկանական պրիստաւը կազմել է հարկաւոր արձանագրութիւնները։

Բ. Զաքարեան

—

Ւնպճճը Ղալաչայում

Ղալաչա, 21 փետրվարի

Տեող սարսափելի ցրտերն և երաշտը գիւղացիներին յուսահատութեան մէջ էին ձգել. քամվել է նա թէ նիւթականապէս և թէ ֆիզիկապէս. կարծէք գիւղացին ստեղծված լինի միմիայն տալու համար. Թշուառ են մեր գիւղացիք և թշուառութեան պատճառն իրանք են. մարդ երբ սրանց ներքին կեանքի հետ ծանօթանում է՝ շատ տխուր եզրակացութեան է գալիս։ Բայց մինչև երբ պիտի մեր գիւղացիք այսպէս ապրեն և ինչ է լինելու սրանց վերջը....։ Ցրտերն անցան՝ մեղանից միայն 1 զոհ տանելով. Ջրաղացում սառել էր։ Եղանակը քաղցրացել է և սառցակոյտերը, որոնք մի քանի տասնեակ սաժենի բարձրութիւն ունէին, սկսել են հալվել. ամեն ինչի թանգութիւն է. յարդի սայլը 6—7 ր. արժէ, խոտինը 8—10 ր., ցորենի թաղարը 12—13 ր., գարունը 6 ր.։ Լսում ենք, որ մահացութեան դէպքեր շատ են պատահում Դուեզ և Դոստլու գիւղերում։ Ալեկոծման մէջ է Կողբ գիւղը խուզարկութիւնից յետոյ. 2 հոգի բանտարկված են. գործը բարդանում է, մեծ քննութիւն է կատարվում։

Մ.

—

Վարդանանց տօնը Անդիժանում

Անդիժան, 18 փետրվարի

Երէկ, ամսիս 17-ին, Վարդանանց տօնի առիթով տեղիս հայ երիտասարդութիւնը Գ. Մելիքեանի ղեկավարութեամբ խաղաց «Բանի ամուսնութիւն» վօդէվիլը։

Նախքան այդ, Գ. Մելիքեանը հանդիսականներին ծանօթացրեց Վարդանանց պատերազմի պատմութեան հետ։ Յետոյ խօսեց Ա. Ներսիսեանը «Քրիստոնէութեան դերը հայկական կեանքում» թեմայով։ Վերջինս խօսեց համառօտ և ազդու։

Դրված էին նոյնպէս կենդանի պատկերներ 1) «Վարդանը քաջալերում է իր զօրքին», 2) «Վարդանը Աւարայրի դաշտում վիրաւոր» և ուրիշները։ Կենդանի պատկերները աջող էին։

«Բանի ամուսնութիւնը» խաղացին շատ թոյլ, շնորհիւ այն հանգամանքի, որ մի քանիսը դերերը չէին սովորել, մի երկուսն էլ առաջին անգամն էին բեմ բարձրանում։ Աչքի էր ընկնում միայն Ջաւադեանը Զգանարելի դերում։

Շնորհիւ կարգադրիչի՝ գործին անծանօթ լինելուն, հանդիսականներից շատերը տեղ էին գրաւել բեմի սանդուղքների վրա։

Մի ցաւալի երևոյթ, որը կարծես բոյն է դրել տեղիս սիրողների մէջ, այդ այն է, որ մի քանի պարոններ իրանց «եսը» առաջ տանելու համար խոչընդոտ են հանդիսանում սիրողների նորմալ աշխատանքին։ Ցանկալի կը լինէր, որ այդ պարոնները կամ թողնէին այդ խումբը կամ չը խանգարէին միացածներին։

Ուս. Ա. Տ.-Մ. Վարդապետեան

—

Վարդանանց տօնը Դղլարում

Դղլար (Թերեկի շրջ.), 18 փետրվարի

Ամսիս 17-ին, Վարդանանց տօնի առիթով, տեղիս հայոց ծխ. դպրոցի դահլիճում ուսուցիչների ղեկավարութեամբ հանդէս կատարվեց։ Բայց նախ քան հանդէսի բացվելը, Ս. Լուսաւորիչ եկեղեցում, որտեղ խուռն բազմութիւն էր հաւաքվել, պատարագից յետոյ, նոյն օրվայ պատարագիչ Վահան քահանայ Թաւաքէլեանը մի գեղեցիկ և հակիրճ ճառով դրուատեց օրվայ հերոսների՝ Վարդանանց քաջամարտիկ զօրավարների նահատակութիւնը V դարում և բուն նպատակները։ Պատարագի ժամանակ եկեղեցում խմբական երգեցողութեան պակասութիւնը զգալի կերպով երևում էր, չը նայած սկիզբներում կար երգեցիկ խումբ, բայց ինչ-ինչ պատճառներից քայքայվել է։ Ինչ և իցէ. եկեղեցին արձակվելուց յետոյ ժողովուրդը դիմեց դպրոցի դահլիճը։ Ժամը մէկն էր։ Հանդէսը, որը գրաւել էր մեծ բազմութիւն, բացվեց խմբական երգեցողութեամբ «Նորահրաշ» շարականով, որը երգում էին նոյն դպրոցի աշակերտ-աշակերտուհիները ղեկավարութեամբ խմբապետ Ղուլիջանեանի։

«Նորահրաշ» շարականից յետոյ՝ նոյն դպրոցի աւագ ուսուցիչ Ս. Խանոյեանը կարդաց նոյն դպրոցական կեանքից որոշ տեղեկութիւններ. ի միջի այլոց և մանաւանդ այն վատ սխտի մասին (կարմ և լօտօ) ընտանեկան շրջաններում, որտեղ և է նոյն դպրոցի աշ.-աշակերտուհին, որոնք դպրոցից դուրս են և պիտի ուշադրութիւն դարձնեն ծնողները։ Դրանից յետոյ կարդաց դպրոցի հոգաբարձու Մեհրաբեանը, բնաբան վերցնելով մայրենի լեզուն, որից յետոյ աշակերտ-աշակերտուհիները սկսեցին արտասանել գեղեցիկ կերպով ոտանաւորներ. իսկ ընդմիջումների ժամանակ լինում էր խմբական երգեցողութիւն։ Հանդէսը ընդհանուր առմամբ լաւ տպաւորութիւն թողեց ներկայ եղող ժողովրդի վրա, որը, հանդէսը վերջանալուց յետոյ, բուռն շնորհակալութեամբ և գոհ սրտով ցրվեց։

Նորեկ

ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԱԿԱՆ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆԸ

Վաղարշապատ, 23 փետրվարի

Այսօր հաստատ աղբիւրից իմացանք, որ Էջմիածնի սինօդը որոշել է կաթողիկոսական ընտրութիւնը կայացնել առաջիկայ դեկտեմբերի 11-ին։ Այդ ընտրութեան առիթով գրութիւններ են ուղարկվում սինօդի կողմից տեղապահի ստորագրութիւնով Կ. Պօլսի պատրիարքարանին, որպէսզի վերջինս յայտնէ ուր հարկն է, որ նրանք շտապեն պատգամաւորական ընտրութիւնները կատարել։ Այդ գրութիւնով իրաւունք է տրվում այն պատգամաւորներին, որոնք ինչ-ինչ պատճառներով չեն կարող ընտրութեան օրը անձամբ ներկայ լինել, այդպիսիները կարող են գրաւոր ուղարկել, թէ ում են ուզում տեսնել ս. Գրիգոր Լուսաւորչի գահի վրա, և այդպիսով չեն կորցնում իրանց ձայնը։ Երևի շուտով միևնոյն բովանդակութիւնով հրաւիրաթղթեր կուղարկվեն նաև Ռուսաստանի առաջնորդներին և վիճակային կօնսիստօրիաներին։

Վահան ք. Աղաղաղեան

ՄԻՇՏ ՄԻԵՒՆՈՅՆԸ

—

Անթիւ, անհամար անգամ գրվել ու խօսվել է այն մասին, որ Թիֆլիսի ազգաբնակութեան՝ մանաւանդ յետ ընկած մասի բարեկեցութեան մասին մտածելու հոգացողութիւնը իրանց վրա առած մարմինները իրանց պարտականութեան մասին յիշում են, երբ նրանց այդ մասին իմաց է տալիս քաղաքի որևէ մոռացութեան տրված մասում պատահած աղէտալի անցք, այն էլ մարդկային զոհերով....։

Եւ որպէս կենդանի ապացոյց ասածներիս կարող է ծառայել ս. Դաւիթ լերան ստորոտում նոյն սարալանջից ընկած կտորից աւերված Սօվդագարօվի տունը, որի փլատակների տակ մնացած գիակները դեռ երէկ միայն թաղվեցին։ Ահա այժմ միայն, ինչպէս և նման աղէտներից յետոյ միշտ՝ քաղաքի մտածողները յիշել են, որ լեռան տակ շինված տներին վտանգ է սպառնում նորից սպասվող փլուածքներից, և առաջարկում են բնակիչներին տեղափոխվել։

Սակայն ինչու միայն տեղի ունեցած աղէտները պէտք է գան այդքան թանգ գնով յիշեցնելու քաղաքից ընտրված խնամակալներին իրանց պարտականութիւնների մա-

սին և կամ ով է երաշխաւոր, որ վաղը, միւս օրն էլ Ցիցիանովի քարագլխին ցցված տներն ևս նոյն ձևով չեն արժանանալու քաղաքային վարիչների ուշադրութեան։

Եւ այս այն ժամանակ, երբ քաղաքի իւրաքանչիւր թաղամաս ունի քաղաքից նշանակված իր յատուկ խնամակալ-կոմիսիան, որը, ի դէպ, ինչպէս ցոյց են տալիս դառն փորձերը, իր պարտականութիւնների մասին յիշելու պատրաստ է նման դէպքերից յետոյ միայն...

Աննախանձելի խնամակալութիւն։

Բ. Մ.

ՊԵՏԱԿԱՆ ԴՈՒՄԱ

(Պետերբուրգի Հեռ. Գործ.)

25 փետրվարի

Նախագահում է իշխ. Վոլկոնսկին։

Հերթին ներքին գործերի մինիստրութեան նախահաշուի քննութիւնն է ընդհանուր մասով։

Զեկուցանող իշխ. Գոլիցինը, մատնանշելով որ նախահաշուի հաշուեկշիռն է 98.284,749 ռուբլի, բացատրում է, որ բիւջէտային մասնաժողովը չը շօշափեց ներքին քաղաքականութիւնը, որովհետև այդ մասին շատ է խօսվել սկզբում, երկրորդ—մինիստրութիւնը դեռ բոլորովին չէ արդարացրել Դումայի նախկին ցանկութիւնները, երրորդ—որ մասնաժողովը զբաղված էր լուրջ, զուտ բիւջէտային աշխատանքով։ Գոլիցինը յայտնում է, որ համաձայն Դումայի ցանկութիւնների մինիստրութիւնը մտադիր է վերակազմել մինիստրների խորհուրդը։ Գեներալ-նահանգապետների հարցը մնում է անշարժ։ Տեղական ոստիկանութեան պահպանութեան ծախքերը չեն կանոնաւորվել։ Վերջում զեկուցանողը բիւջէտային մասնաժողովի կողմից ցանկութիւն է յայտնում, որպէսզի շուտով ներկայացվի ոստիկանութեան բարենորոգման օրինագիծ։

Մամուլի գործերի գլխաւոր վարչութեան կառավարիչը բիւջէտային մասնաժողովի յայտնած կարծիքի առիթով բացատրում է, որ մամուլի գործերի գլխաւոր վարչութեան տեղական ու կենտրօնական հաստատութիւնների նոր պաշտօնեաների ցանկ չը ներկայացնելու պատճառը այն է, որ անհրաժեշտ է այդ ցանկը համապատասխանեցնել այս տարի ներկայացնելի մամուլի օրէնքի նախագծի հետ։

Պուրիշկեվիչը $1^1/_2$ ժամ ճառելով կանգ է առնում «ռուս սիրտը և հոգին յուզող» ռուսական թատրօնի այժմեան դրութեան վրա։ Նրա ճառի իմաստն այն է, թէ թատրօնները գտնվում են գլխաւորապէս հրէաների ձեռքին և այնտեղից քարոզվում են հակապետական, յեղափոխական ու անբարոյական մտքեր։ Հռետորի կարծիքով պէտք է աւելացնել դրամատիկական գրաքննիչների թիւը, բարելաւել նրանց նիւթական դրութիւնը. նահանգապետները տեղերում պէտք է աւելի աչալուրջ լինեն և աւելի եռանդով գործեն. «Ցանկանում ենք,—վերջացնում է Պուրիշկեվիչը,—ռուսաց կառավարութեանը հաստատուն կառավարական ծրագիր, որ վայել լինի մեծ երկրին և մեծ ժողովրդին» (ծափ. աջից)։

Մակլակովը ընդգծում է, որ երբ հարց է դրվում կառավարութեան ընդհանուր քաղաքականութեան մասին, հարկ է լինում անպայման վկայել, որ ոչ մարդիկ, ոչ քաղաքականութիւնը չեն փոխվել, իսկ այդ քաղաքականութեան անժպիտ պտուղները արտացոլում են աւելի որոշակի։ Այժմ արդէն դժգոհութիւն են ցոյց տալիս երկրի կենտրօնական տարրերը, որոնք բոլորը շատ խաղաղութիւն են ցանկանում։ Այդ պատճառով ժամանակն է հարց տալ, թէ ուղիղ է այն ճանապարհը, դէպի որը կառավարութիւնը այնպէս յամառութեամբ մղում է Ռուսաստանին։ Զուգորդելով խոշոր բարենորոգումների երկու խոշոր ակտերը, հռետորը հարցնում է, թէ ինչ է արել Դուման իր գոյութեան չորս տարում, և վկայում է, որ Դումայի քառամեայ աշխատանքից յետոյ պատգամաւորները ոչնչով չեն կարող արդարանալ իրանց ընտրողների առաջ։ Սակայն ընդհանուր դժգոհութիւնից զատ, այժմ երևաց նոր հոգեբանական գիծ՝ անյուսալիութիւն։ Սկզբում հաւատում էին ներկայացուցչական կազմի մոգական ուժին, իսկ այժմ, երբ նա գոյութիւն ունի, երբ նրանից պէտք է րէալ հետևանքներ սպասել, հարկ է լինում խոստովանել, որ Դումայի անդամները կորցրել են իրանց հաւատը դէպի հէնց իրանց սեփական գոյութիւնը։ «Մենք համարեա հաշտվել ենք այն մտքի հետ, թէ պէտք է ցրվենք՝ ոչինչ չարած։ Ինչու այդպէս ողբերգական անաջողութեան մատնվեց երրորդ Դումայի գաղափարը, Դումայի մեծամասնութեան և կառավարութեան դաշնակցութեան գաղափարը։ Որովհետև կառավարելու իր եղանակներով կառավարութիւնը վերջում վարկաբեկեց քաղաքական կենտրօնի այն իդէան, առանց որի չէ կարող ապրել պետական կազմը։ Կառավարական գործակալների ընտրութիւնը տեղերում, որոնք կարիէրա են ստեղծում հոկտ. 17-ի մանիֆէստի սկզբունքները բացէ ի բաց ոտնահարելով, այն գաղտնի հրահանգները, որ կառավարութիւնը տալիս է նահանգապետներին, որոնց մէջ ասվում է թէ՝ նահանգապետներին ամեն բան կը ներվի, եթէ նրանք կարող կը լինեն աջակողմեան ընտրութիւններ անել չորրորդ Դումայի համար,—այս ամենը բաւականին պերճախօս կերպով ասում են, թէ որ աստիճան կեղծաւոր է կառավարութիւնը, երբ նա յայտնում է, թէ իբր ցանկանում է վերածնել Ռուսաստանը։ Փոխանակ թանգ գնահատելու հասարակական ինքնագործունէութեան ամեն մի երևոյթ, որ ինքնին հիմք է ծառայում ներկայացուցչական կազմի, կառավարութիւնը սոսկ հանդուրժում է հասարակական կարծիքին այնքան, որքան նա համապատասխանում է իր հայեացքներին։ Մեր կառավարութիւնը երկերեսանի Եանուս է. մի կողմից նա խօսում է լայն բարենորոգումների մասին, միւս կողմից կատարում է ամօթալի գործեր, որոնց աջակողմեանները ծափահարում են։ Կառավարական քաղաքականութեան հետևանքները պարզ են և հետամուտ են քայքայելու կուլտուրական ձեռնարկութիւնները։ Ժամանակ է ասել, որ Դումայի կենտրօնի և կառավարութեան միութեան գաղափարը հանգել է։ Դումայի մեծամասնութեան առաջ կանգնած է ուրիշ դիլեմմա—կամ կառավարութեան հետ՝ սեփական դրօշակի դէմ, կամ սեփական դրօշակով՝ ընդդէմ կառավարութեան։ Եթէ դուք գերադասում էք կառավարութեան, իմացէք, որ դէն կը շպրտէք և ձեր վրա կառնէք այն ամեն չարիքը, որպիսին գործել և դեռ գործում է կառավարութիւնը մեր հայրենիքի վերաբերմամբ» (ծափ. ձախից)։

Պրեդկալնը կանգ է առնում ներքին գործերի մինիստրութեան բանւորական հարցում ցոյց տուած քաղաքականութեան վրա. մանրամասն խօսում է զանազան բանւորական կազմակերպութիւններ փակելու հանգամանքների մասին և այդ բանում տեսնում է կառավարութեան գիտակցական ձգտումը՝ ինչ էլ որ լինի—ի բացարձակ խախտումն օրինականութեան—ճնշել բանւորների մէջ պրոֆէսիօնալ-կրթական շարժումը և արգելք լինել անգամ տնտեսական լեգալ գործադուլներին։ Այդպիսով, հնարաւորութիւն չը տալով լեգալ կռիւ մղելու, կառավարութիւնը նրանց տալիս է միայն մի պայման—կամ կորչել, կամ ակտիւ մարտնչել (ծափեր ձախից)։

(Կը շարունակվի)

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

◆ Փետրվարի 24-ին Վրաց ազնուականութեան կողմից մի պատգամաւորութիւն ներկայացաւ Կովկասի Փոխարքայ կոմս Ի. Ի. Վորոնցով-Դաշկովին և շնորհակալութիւն յայտնեց կախէթի երկաթուղու հարցում աջակցելուն համար։ Պատգամաւորութիւնը կոմսին ծանօթացրեց գծի մանրամասնութիւնների հետ։

◆ Կովկասի Փոխարքայի օգնական սենատոր Վատացին համաձայնեց թոյլ տալու անասնաբուժութեան-ֆելդշէրական դասընթացքներ հաստատել Թիֆլիսում՝ Թիֆլիսի նահանգի անասնաբուժական ֆելդշէրների և այն մարդկանց համար, որոնք կը ցանկանան ստանձնել այդ պաշտօնը։

◆ Վաղը, դումայի նիստում մտադրութիւն կայ կատարել Թիֆլիսի քաղաքագլխի անձնափոխանորդի ընտրութիւն։

◆ Թիֆլիսի նահանգապետը երկրորդ անգամ քաղաքային վարչութեանը առաջարկեց շուտափոյթ կերպով մի նոր տեղ որոշելու Կուր գետի ափին աղբ ածելու համար։

◆ Թիֆլիսի նահանգապետն առաջարկեց քաղաքային դումայի քննութեան առարկայ դարձնել ձայնաւորների առաջիկայ ընտրութեան հարցը, այնպէս որ որոշվի Թիֆլիսը բաժանել ընտրողական քաղաքամասերի ըստ առանձին տեղերի, համաձայն նահանգական ատեանի տուած ցուցումների։

◆ Թէ քաղաքային վարչութիւնը և թէ իշխանութիւնը առանձին ուշադրութիւն են նուիրում նաւթապահեստատեղիների տէրերի գաղտնի սինդիկատին, և ամեն միջոց ձեռք է առնվելու այդ աննօրմալ երևոյթը վերացնելու համար։ Նոյնիսկ հարց է բարձրացված քրէական պատասխանատուութեան ենթարկելու յիշեալ տէրերին, որոնցից մի քանիսի անունները յայտնի են ոստիկանութեան։

◆ Երէկ լրացաւ մալօրոս բանաստեղծ և նկարիչ Տարաս Շեվչենկոյի մահվան 50-ամեակը։ Այդ առիթով տեղական բոլոր ռուս օրաթերթերը նուիրել են ընդարձակ յօդուածներ հանգուցեալի յիշատակին։ Այսօր էլ հանգուցեալի բեմական գրուածքները մեծ աջողութեամբ ներկայացվում են ռուսական բեմերի վրա։

◆ Թիֆլիսի էլեկտրաքարշի նախկին վերատեսուչ Բատայլի գործը Թիֆլիսի նահանգական դատարանում կը քննվի մարտի 17-ին։ Ինչպէս յայտնի է, Բատայլը և մի քանի ուրիշ ծառայողներ դատարանից մեղադրվում են այն կատաստրոֆայի համար, որ տեղի ունեցաւ անցեալ տարի Վերայի զառիվայրի վրա, որի հետևանքն եղան մարդկային զոհեր ևս։

◆ Վաղը, յօգուտ Մանթաշեան Առևտրական դպրոցի կարիքաւոր աշակերտների, Թիֆլիսի ժողովարանի դահլիճում տեղի կունենայ համերգ Աֆրիկեանի, Բոլքաշէվսկայայի, դաշնակահարուհի Գոմոնի և Դոբրօվի, Դոմբրովսկիի և Քափանակեանի մասնակցութեամբ։ Ծրագրում կան ի միջի այլոց Սէնսանսի, Լիստի, Շոպէնի գրուածքներից։

◆ Մարտի 1-ից Թիֆլիսում կը հրատարակվի վրացերէն նոր օրաթերթ «Ախալի Սաքմէ» (Նոր Գործ) անունով։

◆ Մարտի 10-ին Թիֆլիսում կը դրվի Ալէքսանդրեան հիւանդանոցի նոր շէնքի հիմքը Վելիկօկնեաժեսկայա փողոցում՝ Եմելիկից գնած հողաբաժնի վրա։

◆ Թիֆլիսի բօրսային կոմիտէտին կից կազմվել է նոր երկրորդ բօրսային արտել, որ յանձն է առնելու կատարել առևտրական մի շարք յանձնարարութիւններ։

◆ Տաք եղանակներն ընկնելով նահանգական բանտի նոր շինութեան կառուցման աշխատանքներն էլ Օրթաճալայում վերսկսվեցին։

◆ Այսօր, ժամը 1-ին, Զուբալովի ժողովրդական տանը Արշակ Մալխազեանը կը կարդայ դասախօսութիւն բէլգիական յայտնի բանաստեղծ Էմիլ Վերհարնի ստեղծագործութեան մասին՝ «Քաղաքի երգերը» (Пѣсни города) թէմայով.

◆ Վաղը Արքունական թատրօնում կը ներկայացվի Շեքսպիրի «Համլէտը»։

◆ Երէկ մասնագէտ անձերից բաղկացած մի մասնաժողով դիտեց ֆունիկուլէրի վագօնները և փորձերից յետոյ գտաւ նրանց կանօնաւոր։

◆ Այսօր, Թիֆլիսի հասարակական կլուբում, երեկոյեան ժամը 8-ին, Մ. Անդրէևը կը կարդայ րեֆերատ «Ամուսնութիւնը և նրա հնարաւոր բարենորոգումը»։ Րեֆերատից յետոյ տեղի կունենայ վիճաբանութիւն։

◆ Այսօր Ժողովրդական Տանը, առ. ժ. 11-ին, Սնարսկին կը դասախօսէ «Դարվին և դարվինիզմ» թէմայով։

◆ Ժողովրդական Տանը հայ թատերասէրների խմբի հերթական ներկայացումը նշանակված է մարտի 10-ին։ Պատրաստվում է մեր ալեզարդ դրամատուրգի վերջին դրամատիքական երկը՝ «Սէր և ազատութիւնը»։

◆ Բագւում այսօր կօծվի եղբ. Մայիլեանների նոր թատրօնի շինութիւնը։ Վաղը նոր թատրօնում առաջինը կը խաղացվի «Աիդա» օպերան։

◆ Մեզ խնդրում են յայտնել մետաքսաբուծական կայարանից, որ շերամի սերմի հետազօտութեան համար բերվող նմուշների ընդունելութիւնը վերջանում է ներկայ տարվայ մարտի 5-ին։

◆ Փետրվարի 25-ին Կօբիյսկի նրբափողոցում № 7 տանը ապրող Սերգէյ Իւղինը յայտնեց ոստիկանութեան, որ աղբի արկղից աղբը հանելիս նա գտաւ 7 ամսական տղայ երեխայի օր-պակաս մի դիակ։ Քննութիւնը պարզեց, որ նորածնին աղբի արկղն է գցել նոյն տան մէջ ապրող Պելագէա Միշէլաշվիլին, 17 տարեկան, որ լինելով յղի, արհեստականապէս վիժել է պտուղը։ Միշէլաշվիլին ենթարկվում է պատասխանատուութեան։

Մ Ա Մ Ո Ւ Լ

Մեր գրողների մէջ Ատրպետը աչքի է ընկնում իր արտադրութիւնների մեծ քանակութեամբ, բայց շատ անարժէք որակութեամբ։ Ատրպետը անկարող եղաւ ըմբռնել, որ գրական արտադրութիւնները գնահատելի են ոչ ըստ քանակի, այլ ըստ որակի։ Նա, անկասկած, ունի առատ և ճոխ պաշար տեղեկութիւնների Պարսկաստանի և Թիւրքիայի մասին, բայց որովհետև նա չէ կարողանում սիստեմի վերածել այդ տեղեկութիւնները, կապել, վերլուծել, ուստի և նրա արտադրութիւնները դուրս են գալիս անկապ, անսիստեմ և ձանձրալի։

Այդ փաստը գալիս է հաստատելու և Պետերբուրգի «Рѣчь» թերթը Ատրպետի «Բաբիներ և Բեհաիներ» գրքի առիթով (№ 37, փետրվարի 7)։ Ահա ինչ է գրում թերթը.

Գրքին կցված է մի նամակը Լէվ Տոլստոյի, որ յայտնում է, թէ նա գտել է նրա մէջ «իր համար շատ նոր բան և վերին աստիճանի հետաքրքրական»։

Իրօք՝ բաբիզմը և նրա շարունակութիւն բեհաիզմը հետաքրքրական մի էջ է կրօնական ուսումների և սօցիալական վերանորոգչութեան պատմութիւնից անցեալ դարում։ Մեզ մօտ մի քանի բան գիտեն Բաբի մասին, իբրև երիտասարդ Պարսկաստանի կրօնական պետի մասին, բայց իբրև սօցիալական նօվատորի և ուտօպական նոր գաղափարների քարոզչի մասին՝ ռուսերէն նրա մասին, կարծում ենք, ամենևին չեն գրել*) և պ. Ատրպետի գիրքը լրացնում է այդ պակասը, որ այժմ մանաւանդ շատ զգալի է, երբ այնքան մեծ է հետաքրքրութիւնը դէպի քաղաքականապէս ազատագրված Պարսկաստանը։

Դժբաղդաբար, մենք զուր տեղ կորոնէինք այդ գրքի մէջ լայն և կազմ պատկերը այն հասարակութեան, որի ֆոնի վրա մեծացել և քարոզել է Բաբը. հեղինակի շարադրութիւնը, բաւական անկապ, առհասարակ, շատ վնասվել է պլանի պերսպեկտիվի բացակայութիւնից։

Առանձնապէս մեքենական կերպով շարադրվում են պարսիկ կառավարութեան և հոգևորականութեան Բաբի և նրա յաջորդ Բեհայի դէմ մղած կռւի պերիպէտիաները, նրանց քարոզչութեան ծաղկման պատճառները անցեալ դարի 70—80-ական թւականներին և բաբիականութեան նշանաւոր անկումը վերջին տարիներում—ներկայումս հեղինակը բաբիականների թիւը համարում է 50—55,000, մինչ 20 տարի առաջ նրանց թիւը միայն Պարսկաստանում 300,000-ից աւելի էր։

Գրքի անկապ պատմուածքից դժուարութեամբ կարելի է քաղել Բաբի ուսման էութիւնը, որը, ընդհանուր գծերով, վառ յեղափոխական է իսլամի համար, որովհետև քարոզում է բոլոր մարդկանց հաւասարութեան սկզբունքներ, ազգերի համերաշխութիւն, պատերազմի ջնջումն, անձնաւորութեան և նրա զգացումների, խօսքի և խղճմտանքի ազատութիւն։

Ատրպետի հետաքրքրական գրքի թերութիւններից մինն ևս վատ, տեղ-տեղ ուղղակի բարբարոս լեզուն է (ռուսական) և տպագրական սխալների առատութիւնը։ Եւ ճշմարիտ, չէ կարելի ռուսերէն ասել այսպիսի խօսքեր. «Есть много фактовъ тому, что онъ будто имѣлъ даръ прозорливости». կամ «бери воду и отмой бумагу отъ чернилъ» և այլն, և այլն։ Այդպիսի օրինակներ շատ կան։

Որքան մենք գիտենք, Ատրպետը ռուսերէն շատ քիչ գիտէ, և իր աշխատութիւնները գրում է հայերէն։ Զարմանալի է ուրեմն, որ նա չէ յիշել թէ ռուսերէն հրատարակութիւնները թարգմանութիւններ են։

*) Սխալվում է ռուս քննադատը։ Այդ նիւթի մասին ռուսերէն կան մի քանի աշխատութիւններ, օրինակ, Բատիւշկովի բրօշիւրը, տպված «Вѣстникъ Европы»-ի մէջ և Ռուսաց Կայս. Աշխ. Ընկ. հրատարակութիւնը, աշխատ. Հ. Առաքելեանի։ Ծան. «Մշակի» խմբ.

ՆԱՄԱԿ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

ԹԻՒՐԻՄԱՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐ, ՆԵՆԳԱՄՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԵՒ ԶԱՐԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

II*)

Բոլորովին ուրիշ տպաւորութիւն է ստանում մարդ, երբ կարդում է Մ. Դերձակեանի յօդուածը՝ «Եկեղեցու բարեկարգութեան հարցը» վերնագրով («Մշակ», № 159)։ Թէև նա էլ ինձ հետ համաձայն չէ, բայց նրա գրածները լուրջ են և մտածված։ Դերձակեանի կարծիքով եկեղեցին կարելի է բարեկարգել երկու մտքով. 1) մաքրելով եկեղեցին Նոր-Կտակարանի, քրիստոնէութեանը խորթ ծէսերից և վարդապետութիւններից և 2) «հին քրիստոնէական աշխարհահայեացքի փոխարէն նորը կազմել, արդի ժամանակի պահանջների և հասկացողութեան համաձայն»։ Վերջինը պ. Դերձակեանը վերագրում է ինձ իրաւամբ, բայց այն ձևով է գրում, որ կարող է դուրս գալ, թէ ես առաջին ձևին հակառակ եմ կամ անհամաձայն, ինչպէս որ առ հասարակ էլ նրա կարծիքով այդ երկու ուղղութիւնները միմեանց բոլորովին հակառակ են։

Ինչ որ նա գրում է Նոր Կտակարանի քրիստոնէութեան և արդի քրիստոնէութեան մասին, առաքեալների ու նրանց անմիջական յաջորդների և այժմեան հոգևորականութեան տարբերութիւնների մասին, իմ կարծիքով էլ բոլորովին ճիշդ են և անվիճելի։ Մնում է մեր երկուսի մէջ այն հարցը պարզել, թէ արդեօք հնարաւոր չէ՞ նրա յիշած երկու տեսակ բարենորոգութիւնները հաշտեցնել միմեանց հետ և թւացող անհամաձայնութիւնը մէջտեղից վերցնել։ Իմ կարծիքով այդ ո՛չ միայն հնարաւոր է, այլ և անհրաժեշտօրէն բղխում է խնդրի էութիւնից։ Որ ամեն եկեղեցու հիմքը Նոր Կտակարանի մէջ ամփոփված Յիսուսի քարոզը պիտի կազմէ մարդկանց ընդհանուր եղբայրութեան և Աստուծոյ հաւասար որդիներ լինելու մասին, այդ մենք արդէն շատ անգամ շեշտել ենք և կարծում ենք, որ պէտք է վերջապէս դադարեն թիւրիմացութիւններն այդ առիթով։ Այլ խնդիր է, և ինչպէս երևում է, այստեղ մենք տարբերվում ենք Դերձակեանից, թէ կարօղ ենք մենք արդեօք բաւականանալ Նոր Կտակարանով և հնարաւո՞ր է ամեն խնդրում հեղինակութիւն ճանաչել Ս. Գիրքը։ Մեր կարծիքով քրիստոնէութիւնը արտայայտված չէ միայն Նոր Կտակարանի մէջ, այլ իր բոլոր արտադրութիւնների, որոնք նրա հոգու ազդեցութեամբ առաջ են եկել դարերի ընթացքում։ Այդ պատճառով էլ մենք չենք կարող և իրաւունք չունենք հաշւի չառնելու քրիստոնէական ամբողջ պատմութիւնն ու նրա բոլոր արտադրութիւնները։ Կայծը չէ դադարում այրվելուց այն հրդեհի մէջ, որ ինքն է վառել։

Գիտութիւնը մեզ այժմ շատ խնդիրների նկատմամբ բոլորովին ուրիշ բան է ուսուցանում, քան թէ Նոր Կտակարանն ու Ս. Գիրքը, և այդ պատճառով էլ ես միշտ շեշտել եմ, որ ի հարկէ բարենորոգված եկեղեցու հիմքը պիտի լինի Աւետարանը, բայց անտես չը պիտի առնվեն գիտութեան տուած անհերքելի եզրակացութիւնները տիեզերքի, մարդու և այլնի մասին։ Եւ ես յոյս ունեմ, որ Դերձակեանը վերջ ի վերջոյ ուղիղ կը համարէ այդ և այլ ես նրան անհաշտելի հակառակ բաներ չեն երևալ իր յիշած բարենորոգութեան երկու կերպերը։ Իրապէս նրանք հակառակ չեն մէկ-մէկու, այլ երկրորդը իմ կարծիքով անհրաժեշտ լրացումն է առաջինի։

Սխալ է նաև Դերձակեանի կարծիքը պանթէիզմի մասին։ Ես մի կողմ եմ թողնում այն հարցը, թէ ես արդեօք պանթէիստ եմ, թէ ոչ, որովհետև այդ այս խնդրի հետ կապ չունի։ Ուզում եմ միայն ասել, որ պանթէիզմի վարդապետութիւնը «դարերի ընթացքում միշտ առաջ շարժվող աստուածային հոգու» մասին նրանով չէ հերքվում, որ ժամանակի ու տեղի պահանջների և հասկացողութիւնների համաձայն այդ աստուածային հոգին «միմեանց հակասող ու թշնամի արդիւնքներ է տալիս, ինչպէս մահմեդականութիւն, քրիստոնէութիւն, բաբիականութիւն, բուդդայականութիւն և այլն»։ Իմ կարծիքով այդ հանգամանքը հէնց ապացուցանում է պանթէիզմի վարդապետութեան ճշմարտութիւնը «միշտ առաջ շարժվող աստուածային հոգու մասին»։ Որովհետև որքան էլ հակասութիւններ ու հակառակութիւններ լինեն վերև յիշված կրօնական երևոյթների մէջ, այնուամենայնիւ ուրանալ չէ կարելի, որ նրանց մէջ բացարձակապէս նկատելի է կրօնական կամ ուրիշ խօսքով աստուածային հոգու առաջխաղացութիւնը։ Նախնական կրօններ, հեթանոսական կրօններ, մահմեդականութիւն, բուդդայականութիւն, քրիստոնէութիւն — այդ զարգացման աստիճաններն են, որոնցից ամենաբարձրը քրիստոնէութիւնն է։

Երուանդ Տէր-Մինասեանց

(Կը շարունակվի)

*) Տես «Մշակ» № 40.

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Թիւրք-իտալական կօնֆլիկտը. — Իտալիայի և Թիւրքիայի մէջև յարաբերութիւնները օրէ-օր ստանում են թշնամական կերպարանք։

Դատելով վերջին տեղեկութիւններից, նրանք այն աստիճան լարվում են, որ դա արտացոլում է ոչ միայն մանր ընդհարումների վրա, որոնք վերաբերում են առանձին հարցերի, այլև ընդհանուր քաղաքականութեան ընթացքի վրա։ Եւ այդ պատճառով էլ ստանում է աւելի լուրջ նշանակութիւն ամբողջ Եւրօպայի համար։

Թիւրքիայի և Իտալիայի մէջև ընդհարումները սկսեցին և շարունակվում են Տրիպօլեան գործերի պատճառով։

Մօտ անցեալում դեռևս Իտալիայում առաջ բերեց ուժգին գայրոյթ՝ ամերիկացիներին տրված առաւելութիւնը, երբ վերջիններս և իտալացիները թոյլտւութիւն էին ուզում միաժամանակ, հնագիտական պեղումներ կատարելու համար Կիրենայիկում։

Աւանտիւրիստ Գուզմանի յայտնի գործը, որը Տրիպօլիի լրագիրներում զետեղեց մի շարք թշնամական յօդուածներ Իտալիայի դէմ, վերածվեց դիպլօմատիկական լուրջ ինցիդէնտի նրա համար, որ իտալացիները ապացուցված են համարում, թէ Գուզմանը տեղական վալիի ձեռքի տակ է եղել։

Դրանից անմիջապէս յետոյ նոր գայրոյթ առաջ եկաւ Թիւրք վարչական այս անձի դէմ, աւելի ևս փոքր պատճառից։

Տրիպօլիի փողոցներով վերջերս անցաւ կարնավալային մի թափօր, որը Իտալիայի համար վիրաւորական բնոյթ էր կրում, և իշխանութիւնը չուզեց արգելք հանդիսանալ այդ թափօրին։ Այժմս ծագել է թշնամանքի մի նոր առիթ, բայց այս անգամ բաւական լուրջ, որպէսզի նա ստանար արտակարգ և միաժամանակ ինքնատիպ նշանակութիւն։ Յայտնի դարձաւ, որ հէնց նոյն ամերիկացիներին, որոնք պեղումներ ունենալու թոյլտւութիւն ստացան, աջողվել է նմանապէս ստանալ մի այլ կօնցէսսիա, բայց այս անգամ ոչ գիտական, այլ արդիւնաբերական, որը կայանում է ծծումբով առատ հանքերի շահագործման մէջ։

Սա ներկայացնում է Իտալիայի համար իսկական և խոշոր վտանգ։

Տրիպօլիի ծծումբի մրցումը կործանաբար ազդեցութիւն կունենայ Սիցիլիայի ծծմբային արդիւնաբերութեան վրա, որը դեռ ևս չէ վերականգնել իր ուժերը երկաշարժ գործադուլներից յետոյ և գտնվում է այնպիսի կացութեան մէջ, որ արդիւնաբերութիւնը աւելի թանգ է նստում, քան պիտի արժենայ Տրիպօլիում։ Այս բոլոր խոշոր ու մանր անհաճոյ դէպքերի պատճառը համարելով Տրիպօլիի վալիին, որը ականաւոր երիտասարդ թիւրքերից է, իտալական կառավարութիւնը դիպլօմատիկական ճանապարհով պահանջում է վերջինիս յետ կոչումը պաշտօնից։

Այսպիսով այս հարցը Կ. Պոլիս տեղափոխվելով հրապարակ է դրվում իր ամբողջ էութեամբ։ Իտալական մամուլի կրքոտ տոնը վկայում է ծայրայեղ գայրոյթի մասին, որը կարող էր շատ վատ և անցանկալի ազդեցութիւն թողնել կօնֆլիկտի ընթացքի վրա։

ՕՐՎԱՅ ՆՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

◆ Մոսկվայում պահնորդական բաժանմունքը կալանաւորեց անլեգալ կուսակցութիւնների պատկանող 85 հոգու։

◆ Տաշկենտից հեռագրում են, որ Սար-Աղաչ կայարանի մօտերը երկաթուղու IV կարգի վագօններից մէկում հրդեհ ծագեց, որից մի մարդ այրվեց և 24 հոգի ստացան աւելի կամ պակաս այրուածքներ։

◆ Նիժնի-Նովգորոդի ինտելիգենցիան հարիւրաւոր ստորագրութիւններով համակրական ուղերձ ուղարկեց Մոսկվայի համալսարանի արձակված պրոֆէսօրներին։

◆ Թիւրքաց պարլամենտի պատգամաւոր Իսմայիլ Քէմալ-բէյը հաշտվեց մեծ վէզիր Հակկը փաշայի հետ։ Դերվիշ-բէյն էլ ներողութիւն խնդրեց Քէմալից, համբուրելով նրա ձեռքը։ Միջադէպը համարվում է սպառված։

◆ Անգլիական «Times»-ը Գերմանիային հասկացնել է տալիս, որ Բաղդադի երկաթուղու վերաբերութեամբ Թիւրքիան կարող է բանակցութիւններ սկսել ում հետ էլ որ կամենայ։

◆ Թիւրքիան շարունակ Տրիպօլիս է ուղարկում ռազմամթերքներ և զօրամասեր։

◆ Մակեդօնացի բուլղարները յունաց պատրիարքից խնդրեցին Սալօնիկում նշանակել բուլղարին էկզարխ։ Պատրիարքը մերժեց։

◆ Բելգրադում Իբրահիմ անունով մի ալբանացի սպանեց օրը ցերեկով աչքի ընկնող պարագլուխ Շերիֆ-աղային։ Մարդասպանի ասելով, սպանութիւնը անձնական վրիժառութիւն է։

◆ Անգլիական թագաւորը ցանկու-

թիւն է յայտնում իր թագադրութեան օրը 100,000 ամենաաղքատ մարդու ճաշ տալ իր պալատում։

◆ Պարզվում է, որ Սպանիայի գահաժառանգ Դոն-Խաիմէն համր ու խուլ է եղել, որը մինչև օրս թագցնում էին։ Հարց է բարձրացրած, թէ Ալֆոնս թագաւորից յետոյ ով պէտք է թագաւորէ։

◆ Պարիզի նոր կաբինէտը որոշեց յենվեց հանրապետական մեծամասնութեան վրա։

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՊԵՏ. ՀԵՌ. ԳՈՐԾ.

25 փետրվարի

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ։ Սենատը փոխեց Ստաւրոպօլի նահանգական ատեանի որոշումը, որի համաձայն օրինականացվել էր մահմեդականների բարեգործական ընկերութիւնը։

«Крестьянское Дѣло»-ի խմբագիր Կիրիւկօվը՝ 102-րդ յօդուածի հիման վրա՝ հնթարկվեց մի տարվայ բանտարկութեան։

Ն.-ԲՈՒԽԱՐԱ։ Դեսպանութեանը փոխայցելութիւն տալուց յետոյ, էմիրը պաշտօնական ճաշ սարքեց, ուր ռուսերէն լեզուով բաժակ առաջարկեց Կայսրի և Կայսերական Գերդաստանի երջանկութեան համար։ Գեներալ Պօկօտիլօն շնորհակալութիւն յայտնեց տաք խօսքերով։

ՎԻԵՆՆԱ։ Սլօվէնցիների պարագլուխ Պլօյվին կայսրը երախտագիտութիւն յայտնեց սլօվէնցիների այժմեան հանգիստ վարքի համար։

ԽՐԻՍՏԻԱՆԻԱ։ Լանդտինգը ընդունեց ռուս ձկնորսների Ֆինմարկէնում ունեցած առանձին արտօնութիւնները վերացնող օրինագիծը։

ՊԱՐԻԶ։ Մօնիսի առելով, պետական երկաթուղիների վերատեսուչը կարգադրել է վերստին ծառայութեան ընդունել գործադուլի ժամանակ պաշտօնանկ եղած 23 ծառայողներին։

ԲՈՒԴԱՊԵՇՏ։ Պատգամաւորների պալատը ընդունեց նորակոչների թւի օրինագիծը։

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ ՅԱՅՏՆՈՒՄ Է

Բագու պ. Մ.-ին.—Դուք բաւ չէք գտնում ուրակելու Գ. Երիցեանի և նման մարդկանց անպատկառ վարմունքը և իրաւամբ նկատում էք, թէ կան մարդիկ, որոնց ուղեղը երբ չորանում է, կարծում են, թէ իրանց դիմացի կանաչ և պտղատու ծառն է չորանում։ Գարեգին Երիցեաններ անհամար եկել անցել են, թողնելով միայն խայտառակ հետք. հարիւրաւոր «Կայծեր» եւ կը գան կանցնեն, թողնելով միայն խայտառակ հետք. այդ բոլորը ճիշդ է, սակայն չարժէ և զբաղվել այնպիսի մարդկանցով, որոնք ընդունակ են ամէն ստորաքարշ արարքի, միայն թէ խօսվի իրանց մասին։ Թողնենք, որ լռութիւնը լինի ամենալաւ արհամարհանքը նրանց մասին։

Վենետիկ, հ. Բ. Ս.-ին.—Հաճոյքով կը տպենք ձեր յօդուածը Տօլստոյի մասին։

Խմբագիր՝ Հ. ԱՌԱՔԵԼԵԱՆ
Հրատարակիչներ՝ Ա. ՔԱԼԱՆԹԱՐ
Յ. ՏԷՐ-ՄԱՐԿՈՍԵԱՆ
Հ. ԱՌԱՔԵԼԵԱՆ

ՄԻՆՉԵՒ ԾԱՂԿԱԶԱՐԴ

„Աղբիւր-Տարազի“ խմբագրութիւնը, զիջանելով բազմաթիւ ուսուցիչների, ծնողների և աշակերտների թախանձանքին, որոշեց շարունակել դպրոցական աշակերտների հասցէով մինչև ծաղկազարդ ընդունել բաժանորդագրութիւն հետևեալ պայմաններով՝

I. ԱՂԲԻՒՐ և ԱՌՈՂՋԱՊԱՀ . . . . . տարին 2 ր.
II. ԱՂԲԻՒՐ, ԱՌՈՂՋԱՊԱՀ և ՄԱՆԿԱԿԱՆ ԱՇԽԱՐՀ տարին 3 ր.
III. ԱՂԲԻՒՐ, ԱՌՈՂՋԱՊԱՀ, ԱՂԲԻՒՐԻ ԱԿՈՒՆՔ, ՄԱՆԿԱԿԱՆ ԱՇԽԱՐՀ, ՏԱՐԱԶ, ԳԵՂԱՓՆՋԻԿ, ՕՐԱՑՈՅՑ, ԱՐՈՋԱ, ՈԳԻ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ . . տարին 5 ր.

Ծաղկազարդից յետոյ այլևս ոչ մի բացառութիւն։ «Աղբիւր», տարեկան 3 ր., ԱՂԲԻՒՐ-ՏԱՐԱԶ, բոլոր յաւելուածներով և պրէմիաներով 10 ր. (Արտասահման 18 ր.)։

Այն դպրոցներն ու գրադարանները, որոնք 10 ր. փոխարէն 5 ր. են ուղարկել, նրանք կը ստանան միայն ԱՂԲԻՒՐ և ԱՌՈՂՋԱՊԱՀ։

Ապառիկ կամ մաս-մաս բաժանորդագրութիւն չէ ընդունվում։

Հասցէն՝ (ТИФЛИСЪ. Редакція «АГБЮРЪ-ТАРАЗЪ».
(TIFLIS (Caucase). Diréction AGBÜR-TARAZ.

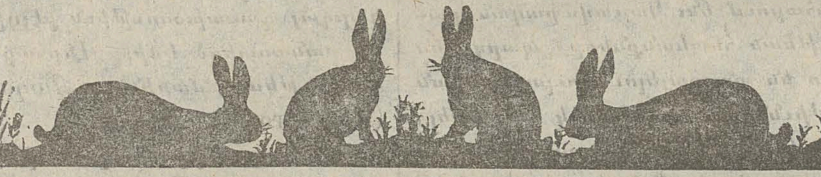

Ուրախացէք հիւանդներ — հոգեպէս ճնշվածներ, ծերութեան անկարողութեամբ, անքնութեամբ, սեռական նևրաստէնիայով, երիտասարդական արատների և վատ հիւանդութիւնների հետևանքներով, յոգնածութիւնով, սրտի և որովայնային տանջանքներով և այլն — խակական միջոցը գտնված է. բժշկական աշխարհի ամենալաւ հեղինակաւոր անձերապացուցել են նրա հրաշալի և բարերար ազդեցութիւնը օրգանիզմի վրա և նրա Բրօշիւրան՝ ամենալաւ հիւանդանոցների, բացարձակ անմնասակարութիւնը։ բժիշկների և հիւանդների ստացած հետևանքների նկարագրութիւնով՝ ուղարկում ենք ցանկացողներին։ Պրէպարատի պատրաստելը բացառապէս թոյլատրված է Ի. Ն. Իվանովի լաբօրատորիային՝ Մոսկվայում։ Պահանջները հասցէագրել. Лабораторія І. Н. Иванова. Москва. Покровка Девятинскій пер. № 4, отд. I—13.

(Հ. Կ.) (В. 67231) 178. 2—2

ՀՐԱՒԷՐ

Կիրակի, ամսիս 27-ին, առաւօտեան ժամը 12-ին Վանքի աւագ եկեղեցում տեղի կունենայ հրաժարված երէցփոխի տեղ նոր երէցփոխի ընտրութեան երրորդ և վերջին ժողովը։ Ուստի խնդրում եմ շնորհ բերել ժողովի նշանակած օրը և ժամին։

Վանքի ու. եկեղեցու աւագ-երէց
Եղնիկ ա. ք. Երզնկեան

(ա. օ.) 189. 2—2

Ջգրաշէնի ս. Աւետեաց եկեղեցու երէցփոխը սրանով պատիւ ունի յայտնելու ի գիտութիւն յարգելի ծխականների, որ փետրվարի 6-ից իր խնամակալութեան յանձնված եկեղեցում ամէն կիրակի և տօն օրերին երգում է պ. Արշ. Տէր-Յովսէփեանի կազմած խառն քառաձայն երգեցիկ խումբը։

Ջգրաշէնի երէցփոխ՝
Ալէքսանդր Քալանթարեան

(ե. ու. կ.) 3—3

ՔՈՒԹԱՅԻՍԻ համար հարկաւոր է երկրորդ, միջնակարգ կրթութեամբ

ՔԱՀԱՆԱՅ

Դիմել՝ Кутаисъ, Армянскому Приходскому Попечительству.

(ա. օ.) 187. 2—2

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԱՐԱԳ
ԵՒ
ՀԻՄՆԱՒՈՐԱՊԷՍ
ՆԵՐԿՎՈՒՄ ԵՆ
ՄԱԶԵՐԸ ԵՒ ՄԻՐՈՒՔԸ
ՄԱԶԵՐԻ ՆԵՐԿՈՎ
ԸՆԿՈՅԶԻ ՀԻՒԹԻՑ
Պարֆիւմերիայի
№ 4711.

Անվնասակարութեան համար երաշխաւորութիւն

ԻՍԿԱԿԱՆԸ ՄԻԱՅՆ ՄԱՐԿԱՅՈՎ.
ՊԱՐՖԻՒՄԵՐԻԱ
ՖԵՐԴ. ՄԻՒԼԳԵՆՍ № 4711.

Կեօլն—Րէյնի վրա։ Հիմնված 1792 թ.։ Բաժանմունքը Րիգայում։

Մատակարար շատ Բարձրագոյն Պալատների։

Ծախվում է դեղատներում, դեղատնային և պարֆիւմերային խանութներում։

(M. 436432/436450) 32. 6—4.

ԲԱԳՈՒԻ ՀԱՅՈՑ ԿՈՒԼՏՈՒՐԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՉԱԿԱՆ ՄԱՍՆԱԺՈՂՈՎԻ հրատարակութեամբ լոյս են տեսել ու վաճառվում են բոլոր գրավաճառների մօտ հայոց պատմութեան հետևեալ գրքերը.

«Արտաշէս Բ.» . . .	15 կ.
«Տրդատ և Գրիգոր Լուսաւորիչ»	15 »
«Սահակ և Մեսրոպ» . .	15 »
«Մուշեղ և Սամուէլ Մամիկոնեաններ»	30 »
«Վարդանանց պատերազմը» .	30 »
«Վահան Մամիկոնեան» . .	15 »
«Գագիկ Բ.» . . .	15 »
«Թորոս Իշխան» . . .	15 »
«Լևոն Բ.» . . .	15 »

Պահեստը գտնվում է Միութեան գրասենեակում։

Գրավաճառներին անվում է 25% զեղչ։

Դիմել այս հասցէով.

Баку, Армянскій Культурный Союзъ.

ՀՕՆՕՐՐԷԻ (ՏՐԻՊՊԵՐ) ԴԷՄ
ՆՈՐ-ՄԻՋՈՑ
„SALO—ՊԻՉԻԼԻՆ“

ներգործում է արագ և արմատականապէս, և բժիշկների վկայութեամբ համարվում է իբրև հաստատուն միջոց։ Գործածելու ձեռնարկը կցված է արկղիկին։ Իսկականը մեստաղեայ արկղներում, հատը՝ 1 ր. և 1 ր. 80 կ.։

Միաժամանակ լաւ է ներգործում թէ սուր եւ թէ յարատեւ բնոյթ ունեցող դէպքերում եւ կարճ ժամանակի ընթացքում վերացնում է ամենայամառ ընթացքը։

ՊԱՀԵՍՏԸ՝ Петербургъ, Разъѣзжая ул., № 7, аптека Б. Конгейма.

Ուղարկվում է վերադիր վճարով։ Ճանապարհածախսը պօստային սակագնով։

Գտնվում է Կովկասեան Ընկերութեան Դեղային Ապրանքների վաճառանոցում։

(Կ.) (П. 12474) 9 5

ԲԺԻՇԿ
Ն. ՄԱՂԱՔԵԱՆ
ՆԵՐՔԻՆ ԵՒ ԵՐԵԽԱՅՈՑ
ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
Առանձնապէս ՍՏԱՄՈՔՍԻ և ԱՂԻՔՆԵՐԻ հիւանդութիւններ։

Ընդունելութիւն (10—11 ժ. առ. (երեխաների)
ամեն օր (5—7 ժ. երեկ. (ընդհանուր)

Միքայէլեան փող., № 36. Տէլէֆօն № 388.

(ե. հ. կ.) 909. 100—90

ԲԺՇԿԱՊԵՏ
Տ. ԳԷՈՐԳԲԷԳԵԱՆ
Աչքի հիւանդութիւններ

Առաւօտեան ժամը 10—1
Երեկոյեան ժամը 5—7
Վելեամինօվսկայա փողոց, № 8.

(կ. հ.) 564. 100—86

ԲԺԻՇԿ
Ա. ՄԽԻԹԱՐԵԱՆՑ

Մասնագէտ սիֆիլիս, միզասեռական, վեներական և կաշուի հիւանդութիւնների։

Սիֆիլիսի բժշկութիւն Էրլիխի «606»-ով

Ընդունե- (12½—2 ժ. ցերեկվա։
լութիւնը (5—7 ժ. երեկոյեան։
ամեն օր (Կանանց համար՝ 2—3 ժ. ցեր.

Հասցէն (Սօլօլակ, Բէբուտօվսկայա, № 33.
(Сололаки, уголъ Бебутовской и Паскевича. 33.

(հ.ու.կ.) 1134. 100—70

ԲԺՇԿԱՊԵՏ
Ա. ՔԱԹԱՆԵԱՆ
ՆԵՐՔԻՆ և ՋՂԱՅԻՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Ընդունել. ամեն օր (առաւօտ. ժ. 9—12
(երեկոյեան ժ. 5—7

(ե. հ. կ.) 1254. 100—39

ՖԷԼԴՇԷՐԱԿԱՆ ԿԱԲԻՆԷՏ
ՄԵԴԻՑԻՆԱՅԻ
ՖԵԼԴՇԵՐ-ՄԱՍՍԱԺԻՍՏ
Ա. Գ. ԵՍԱՅԵԱՆ

Կատարում է կաշուի տակ սրսկումներ, վէրքի փաթաթումն, դեղերի քսումն, դնում է բանկաներ։ Բժշկութիւն ցղամարգի սեռական թուլութեան, անկարողութեան, սերմնահոսութեան եւ երազախաբի, հիմնաւոր բժշկութիւն տրիպէրի (սուսանակ), ցոյց է տալով հմուտ մասնագէտ բժիշկների։ Օտարերկրեայ հիւանդներին մանրամասն խորհուրդներ և դեղեր՝ գրաւոր կերպով։ (Ուղարկել առնուազն 3 բոլբի)։ Մասսաժ էլեքտրականութիւն, բժշկական մարմնամարզութիւն։ Չքաւորներին ձրի չորեքշաբթի օրերը։ Ընդունելութիւնը 3—4½ ժամը ամեն օր։ Կարելի է ստանալ իր գրած «Տրիպէրը և նրա բժշկութիւնը» գիրքը, գինը 20 կոպէկ։ Հասցէն՝ Թիֆլիս, Վօրոնցովի արձանի մօտ, Семеновская ул. № 9.

(կ. հ.) 160. 50—3

ԱԿՑԻՕՆԵՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
„ԳՐԱՄՕՖՕՆ“
ԿՈՎԿԱՍԻ ԵՒ ԱՆԴՐԿԱՍՊԵԱՆ ԵՐԿՐԻ
ԲԱԺԱՆՄՈՒՆՔ
Թիֆլիսում, Գօլօվինսկի պր. № 9.

ԿԱՐԵՒՈՐ ՀԱՂՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ!

ԲԱՒԱԿԱՆԱՉԱՓ ԷԺԱՆԱՑՎԱԾ ԵՆ ԳՆԵՐԸ ԳՐԱՄՕՖՕՆԱՅԻՆ ՊԼԱՍՏԻՆԿԱՆԵՐԻ

«ԳՐՈՂ ՀՐԵՇՏԱԿ»

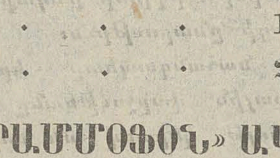

մարկայով—

ՊԼԱՍՏԻՆԿԱՆԵՐԻ ՆՈՐ ԳՆԵՐԸ.

	Ր.	Կ.
10″ սեւ էտիկէտով, երկկողմ	2	—
12″ » » »	3	—
7″ շագանակագոյն »	—	75
10″ » »	1	50
12″ » »	2	—

Օգտվեցէք առիթից և շտապեցէք «ԳՐԱՄՄՕՖՕՆ» ԱԿՑԻՕՆԵՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ խանութը։

Պահեստում կան ՄԵԾ ՔԱՆԱԿՈՒԹԵԱՄԲ ՊԼԱՍՏԻՆԿԱՆԵՐ՝ ռուսերէն, մօլօրօսերէն, պարսկերէն, թուրքերէն, հայերէն, վրացերէն և այլ օտար լեզուներով։

ՁՐԻ ՊԱՀԱՆՋԵՑԷՔ ԿԱՏԱԼՕԳԸ
ԵՒ ԼՐԱՑՈՒՑԻՉ ՑՈՒՑԱԿԸ։

Блоокеръ Какао

ԹԷՅԻՑ ԵՒ ՍՈՒՐՃԻՑ ԱՌԱՒԵԼԱԳՈՅՆ
ՈՉ ՄԻԱՅՆ ԻՐ ԴՈՒՐԵԿԱՆ ՀԱՄՈՎ,
ԱՅԼ ԵՒ ԻՐ ՍՆՆԴԱՐԱՐՈՒԹԵԱՄԲ։

Վաճառվում է կօլօնիալ դեղատնային ապրանքների բոլոր յայտնի խանութներում։

ԹԻԹԵՂԵԱՅ ԱՐԿՂԻԿՆԵՐՈՒՄ 1/1, 1/2, 1/4, 1/8 Ֆ.։

Վաճառվում է Կովկասեան Ընկ. դեղատնային ապրանքների խանութում՝ Թիֆլիսում և Բաքւում, Գ. Գուրգէնբէգօվի և Մ. Նազարբէգօվի մօտ։

(П 121984) 1274. 6—6

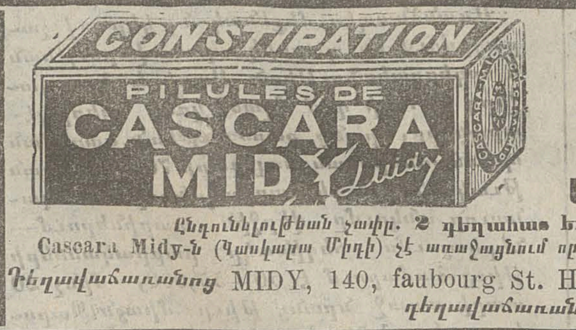

ԴԵՂԱՀԱՏՆԵՐ
CASCARA MIDY
Ֆրանսիական ժողովրդական միջոց
ՍՈՎՈՐԱԿԱՆ ՓՈՐԿԱՊՈՒԹԵԱՆ դէմ։

Ընդունելութեան չափը. 2 դեղահատ երեկոները, պառկելուց առաջ։
Cascara Midy-ն (Կասկարա Միդի) չէ առաջացնում որովայնի մէջ ցաւեր, ոչ էլ հեւոց և փորլուծութիւն։
Դեղավաճառանոց MIDY, 140, faubourg St. Honorè. Парижъ. Ռուսաստանի գլխաւոր դեղավաճառանոցներում։

(8, 18, 28) (M. 305088) 1050. 0—40

ՌՈՒՍ
ՆՈՐԱԳՈՅՆ ԳՐՈՂՆԵՐ
Լոյս են տեսել

1) Դ. Այզման։ «Հանգոյցի լուծումը», թարգմ. Օ. Գենջեանի 3 կ.
2) Լէօնիդ Անդրէեվ։ «Անգգուշութիւն» թարգմ. Օլգա Գենջեանի 5 կ.
3) Կսենիա Մօրօզօվա։ «Ինչու են ջախջախված երջանկութեան թևերը», թարգմ. Յակովբ Գենջեանի 3 կ.
4) Ա. Ի. Կուպրին։ «Տրամվայում», թարգմ. Օ. Գենջեանի 5 կ.
5) Օսիպ Դիմօվ։ «Վեստալուհի» թարգմ. Յակովբ Գենջեանի 5 կ.

ՏՊԱԳՐՎՈՒՄ Է
եւ մի քանի օրից լոյս կը տեսնի
Ֆեօդոր Սօլօգուբի Նովելլա, «Ոսկէ սանդուխք», թարգմ. Յակովբ Գենջեանի։

Պատրաստվում են տպագրութեան համար հետևեալ հեղինակների գրուածները. Եվգենիյ Չիրիկօվ, Սերգէեվ-Ցենսկի, Բօրիս-Զայցեվ, Ֆեօդոր Սօլօգուբ., Ըեմիզօվ, Սերգէյ Գօրօդեցկիյ եւ այլն։

Վաճառվում են Թիֆլիսի բոլոր գրավաճառանոցներում։

Գումարով առնողներին 20% զեղչ և ճանապարհածախսը հրատարակչի վրա։ Ուղարկվում է և վերադիր վճարով։ Փոքր քանակութեամբ պահանջողները կարող են ուղարկել դրամի փոխարէն պօստային մարկաներ։

Դիմել՝ Тифлисъ, Елизаветинская 114, Акопу Генджіану.

(Կ.Հ.) 114. 20—8

Золотая медаль Лондонъ 1893 г.

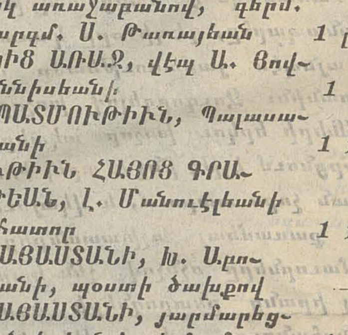

Главный складъ у Г. Ф. Юргенсъ, Москва

(M. 5195) 57. 24—2

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ ԵՆ
„ԳՈՒՏՏԵՆԲԵՐԳ“
ԳՐԱՎԱՃԱՌԱՆՈՑՈՒՄ

ԳԻՒՂԱՑԻ ԲԻՒՏՆԵՐԸ, հեղաքրքրական վէպ Լ. Տօլստոյի, ընդարձակ առաջաբանով, գերմ. թարգմ. Ս. Թառայեան	1 ր. 25 կ.
ՓՈԹՈՐԿԻՑ ԱՌԱՋ, վէպ Ա. Յովհաննիսեանի	1 » »
ՀԱՅՈՑ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ, Պալասանեանի	1 » 50 »
ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅՈՑ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ, Լ. Մանուէլեանի 3 հատոր	1 » 30 »
ՎԷՐՔ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ, Խ. Աբովեանի, պօստի ծախքով	— 75 »
ՀՈԳԻ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ, յարմարեցված և կանվայի համար	1 » —
ՂՈՒՐԱՆ, թարգմանեց արաբերէնից հայերէնի Ա. Ամիրխանեան	3 » —
ՆԱՄՈՒՍ, Շիրվանզադէի	1 » —
ՑԱՒԱԳԱՐ »	— 50 »
ՔԱՕՍ, »	1 » 50 »
ՊԱՏՈՒԻ ՀԱՄԱՐ	— 60 »
ԱՐԱՋԸ, Ահարոնեանի	— 80 »
ՄՐՐԿԻ ՍՈՒՐԲԸ »	1 »
ԻՏԱԼԻԱՅՈՒՄ, »	1 » 50 »
ՊԱՏԿԵՐՆԵՐ, »	1 » —
ԼՌՈՒԹԻՒՆԸ, »	— 60 »
ՄՈԽԻՐՆԵՐԻ ՏԱԿԻՑ, »	— 40 »
ԽԱՒԱՐԻ ՄԷՋ, »	— 60 »
ԱՆԴՈՒՆԴԸ, »	— 40 »
ՄԽԻԹԱՐՈՒԹԵԱՆ ՄԻԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ,	— 5 »
ԳԱՑԼԵՐԸ ՈՌՆՈՒՄ ԵՆ	— 10 »
ԽԵՂՃԵՐԸ,	— 75 »
ՀԱՅ ԳՐՈՂՆԵՐ, կազմ. Աղայեան, Ահարոնեան, Թումանեան և Փափազեան, 2 հատորից, պատկերներով	4 » —

Դիմել՝ Книжный магазинъ «ГУТТЕНБЕРГЪ“ Галустяну.

(Կ.) 183. 2—2